

MLADINSKI ROMAN KOT ZDRAVILEC

Raziskovalna naloga

Avtorica: Ema Lesjak, 9. razred

Mentorica: Karmen Keše,
mag. prof. slov. jez. in knjiž. in mag. prof. ped.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2022

Zahvala

Posebej se želim zahvaliti mentorici, gospe Karmen Keše, ki mi je z njenim znanjem in podporo veliko pomagala, brez nje raziskovalne naloge ne bi mogla naredit tako uspešne.

Prav tako se zahvaljujem gospodu Igorju Saksidi, strokovnjaku za književnost, predsedniku državne tekmovalne komisije tekmovanja iz slovenščine za Cankarjevo priznanje in rednemu profesorju za slovensko književnost, gospe Nataši Konc Lorenzutti, pisateljici in avtorici romana Gremo mi v tri krasne, in gospodu Roku Gumzeju (diplomiranemu socialnemu pedagogu, enemu izmed predstavnikov Logouta). Od njih sem dobila odlične odgovore na vprašanja pri potrjevanju hipotez in pri celotni raziskovalni nalogi. Vsi so dobro predstavili in zapisali svoj pogled na vsako izmed vprašanj. Še enkrat se jim zahvaljujem za odlične odgovore.

Zahvala pa gre tudi učencem osmih in devetih razredov Osnovne šole Antona Aškerca Rimske Toplice, ki so bili pripravljeni opraviti intervju z mano. Njihovi odgovori na vprašanja so imeli pomemben del v raziskovalni nalogi.

Povzetek

V raziskovali nalogi sem raziskovala, ali ima književnost lahko vlogo zdravilca.

Odgovore sem našla s pomočjo intervjujev z učenci 8. in 9. razreda OŠ Antona Aškerc Rimske Toplice in z intervjuji strokovnjakov, pisateljice Natašo Konc Lorenzutti, dr. Igorja Saksida, in Roka Gumzeja. Učence sem spraševala, kaj radi berejo, po njihovi izkušnji z romanom, ali berejo, da bi v leposlovnih knjigah našli pomoč ... Strokovnjake pa o pomenu književnosti, njihovem mnenju o knjigi in o kakovosti mladinskih romanov.

V teoretičnem delu je predstavljeno branje, pozitivni učinki branja, kritično branje. Posebej je predstavljen roman *Gremo mi v tri krasne* ter pisateljica Nataša Konc Lorenzutti. Predstavljeno je tudi tekmovanje iz slovenščine za Cankarjevo priznanje in Logout.

V empiričnem delu so analizirani intervjuji. Izkazalo se je, da je mladinski roman lahko zdravilec, tako ga dojemajo osnovnošolci in strokovnjaki. Mladostniki knjige res berejo večinoma le za zabavo in sprostitev. Večina učencev meni, da roman *Gremo mi v tri krasne* pomaga odgovoriti na vprašanja, jim prikazuje težave mladih. Intervjuvani učenci se s težavami literarnih likov v romanu, (še) ne sooča. Ampak podobne težave opažajo pri svojih vrstnikih. Tudi strokovnjaki menijo, da branje pomaga pri težavah ali mladostnike seznani z njimi, zato branje problemskih romanov zelo priporočajo.

Ključne besede: mladinski roman, branje, pozitivni učinki branja, kritično branje

Kazalo vsebine

Povzetek	3
Kazalo vsebine	4
Kazalo tabel	6
1. UVOD	7
1.1. Opis raziskovalnega problema.....	8
1.2. Namen raziskovalne naloge	8
1.3. Hipoteze.....	9
1.4. Metode raziskovalnega dela	9
2. TEORETIČNI DEL	11
2.1. Branje.....	11
2.1.1. Kaj je branje?	11
2.1.2. Pozitivni učinki branja knjig	12
2.1.3. Branje glede na starost učenca	13
2.1.4. Kako berejo dobri bralci?	14
2.2. Bralna motivacija.....	15
2.2.1. Notranja in zunanja motivacija za branje	15
2.2.2. Bralna motivacija glede na starost in spol.....	16
2.3. Kritično branje	17
2.4. Kritično branje v učnem načrtu za slovenščino v osnovni šoli	17
2.5. Nataša Konc Lorenzutti	18
2.6. Predstavitev knjige <i>Gremo mi v tri krasne</i>	19
2.6.1. Predstavitev literarnih oseb	20
2.7. Tekmovanje iz slovenščine za Cankarjevo priznanje.....	22
2.8. Predstavitev podjetja Logout in vrste zasvojenosti	22
3. EMPIRIČNI DEL	25
3.1. Pogovori z učenci	26
3.1.1. Katere knjige rada bereš (vrsta knjige, tema)?	26
3.1.2. Kako se pa odločiš, da boš neko knjigo prebrala? Kako se odločiš, katero boš izbrala? Ali raje bereš slovenske ali tuje avtorje?	27
3.1.3. Ali kdaj vprašaš kakšnega od svojih prijateljev, ali pa vidiš na spletu neko knjigo pa ti je všeč in jo greš iskat v knjižnico?	28
3.1.4. Ali kdaj izbiraš knjige glede na tvoje počutje ali pa razpoloženje?	29

3.1.5.	Ali se kdaj zatečeš k iskanju neke pomoči v knjige?	30
3.1.6.	Kako se branja takšnih knjig sploh lotite?	31
3.1.7.	Si kdaj kakšne stvari izpisujete (neke verze, neke pomembne besede ali pa nekaj kar ti je všeč/ se te dotakne?	32
3.1.8.	A vam v primeru, da se v knjigi najdete, branje nje pomaga ali stvari poslabša? 33	
3.1.9.	Kako ste se počutili ob branju knjige <i>Gremo mi v tri krasne</i> ?	34
3.1.10.	Vam je katera zgodba od teh mladih bila še posebej blizu?.....	35
3.1.11.	Ali se tudi sami znajdete v kakšni podobni situaciji, kot so se ti mladi? Kdaj? 36	
3.1.12.	Ali se lahko poistovetite z glavnima književnima junakoma (fantje s Urošem, dekleta z Valentno)?.....	37
3.1.13.	Kako pa razumete odnos mladih do staršev v knjigi?	38
3.1.14.	A vam je točno ta knjiga pomagala odgovoriti na nekakšno vprašanje ali pa vam rešila kakšno stisko?	39
3.1.15.	A bi komu priporočali branje te knjige?.....	40
3.1.16.	A bi nekomu, ki ima nek problem, ki ga vi vidite, priporočali branje te knjige? 41	
3.1.17.	Ali bi vi našli svoj odgovor v tej knjigi, če bi imeli takšne težave, kot mladi v romanu? 42	
3.1.18.	Kakšen vpliv je na splošno na vas pustil roman <i>Gremo mi v tri krasne</i> ?	43
3.2.	Dojemanje mladinskega romana kot zdravilca.....	44
3.2.1.	Intervju z avtorico knjige Natašo Konc Lorenzutti.....	44
3.2.2.	Intervju z dr. Igorjem Saksido, predsednikom državne tekmovalne komisije pri tekmovanju iz slovenščine za Cankarjevo priznanje in rednim profesorjem za slovensko književnost na Pedagoški fakulteti UL	45
3.2.3.	Intervju z g. Rokom Gumzejem, Logout.....	48
4.	SKLEPNE UGOTOVITVE	51
5.	ZAKLJUČEK	53
6.	VIRI	55
7.	PRILOGE.....	57
7.1.	Priloga 1: Intervju z učenko 9D1	57
7.2.	Priloga 2: Intervju z učenko 9D2.....	60
7.3.	Priloga 3: Intervju z učenko 9D3.....	62
7.4.	Priloga 4: Intervju z učenko 8D1.....	64
7.5.	Priloga 5: Intervju z učencem 8F1	66
7.6.	Priloga 6: Intervju z učenko 8D2.....	68
7.7.	Priloga 7: Intervju z učenko 8D2.....	70

7.8.	Priloga 8: Intervju z učencem 8F2.....	73
7.9.	Priloga 9: Intervju z učencem D83	76
7.10.	Priloga 10: Intervju z učencem F83	78
7.11.	Priloga 11: Intervju z učencem 8F4	81
7.12.	Priloga 12: Intervju z univerzitetnim profesorjem dr. Igorjem Saksida	83
7.13.	Priloga 13: Intervju s pisateljico Natašo Konc Lorenzutti.....	86
7.14.	Priloga 14: Intervju s socialnim pedagogom Rokom Gumzejem	88

Kazalo tabel

Tabela 1: Odgovori o priljubljenosti knjig.....	26
Tabela 2: Odgovori o izbiri knjige.....	27
Tabela 3: Odgovori o načinu izbora knjig.....	28
Tabela 4: Odgovori o izbiri knjige glede na počutje.....	29
Tabela 5: Odgovori o iskanju pomoči v knjigah.....	30
Tabela 6: Odgovori o načinu branja knjig.....	31
Tabela 7: Odgovori o izpisovanju podatkov iz knjig.....	32
Tabela 8: Odgovori o pozitivnih učinkih branja knjig.....	33
Tabela 9: Odgovori o počutju ob branju knjige Gremo mi v tri krasne.....	34
Tabela 10: Vzporednice med zgodbami mladih v romanu in vprašanih.....	35
Tabela 11: Poistovetenje vprašanih z literarnimi liki.....	36
Tabela 12: Poistovetenje vprašanih z glavnima literarnima junakoma.....	37
Tabela 13: Odgovori o odnosih s starši.....	38
Tabela 14: Roman kot odgovor na vprašanje, stisko.....	39
Tabela 15: Priporočilo za branje romana Gremo mi v tri krasne.....	40
Tabela 16: Priporočilo romana mladim s stiskami.....	41
Tabela 17: Odgovori v romanu na stiske vprašanih.....	42
Tabela 18: Vpliv romana na vprašane.....	43

1. UVOD

»Branje dobrih knjig je kot pogovor z najboljšimi ljudmi preteklih stoletij.« (Descartes)

Ne morem si predstavljati življenja brez branja. Vedno me kaj novega nauči. Počutim se, da s knjigo nisem nikoli sama, da imam s knjigo ob sebi dobrega sogovornika in vedno najdem odgovore na vprašanja, ki se mi porajajo.

In tudi sicer je branje nenadomestljiv del življenja. Kot je dejal Tone Pavček: *»Če ne bomo brali, nas bo pobralo!«* Tudi ko se ne zavedamo, vedno nekaj beremo. Včasih je to knjiga za šolo ali sprostitev, razni oglasi na socialnih omrežjih ... Sama večkrat berem tudi knjige na spletu.

Mladinski problemski romani (kot je roman *Gremo mi v tri krasne*) mi pomagajo razumeti in prepoznati različne stiske, s katerimi se srečujejo mladostniki.

Roman *Gremo mi v tri krasne* od blizu pokaže veliko stisk mladostnikov. Med delom raziskovalne naloge sem se vračala k pomenu knjige za mladostnike in strokovnjake. Naredila sem intervjuje z učenci in učenkami 8. in 9. razreda Osnovne šole Antona Aškerca Rimske Toplice, ki so prebrali roman za tekmovanje iz slovenščine za Cankarjevo priznanje. Prav tako sem nekaj vprašanj zastavila tudi avtorici romana Nataši Konc Lorenzutti, predsedniku državne tekmovalne komisije tekmovanja iz slovenščine za Cankarjevo priznanje in rednemu profesorju za slovensko književnost dr. Igorju Saksidi in Roku Gumzeju, socialnemu pedagogu pri podjetju Logout.

1.1. Opis raziskovalnega problema

Sama večkrat berem knjige na spletu, ki imajo skupne točke z romanom *Gremo mi v tri krasne*. V branje knjig se zatečem, kadar potrebujem pomoč ali iščem odgovore na svoja vprašanja. Prav tako pa mi mladinski problemski romani pomagajo razumeti probleme svojih vrstnikov. Zanimalo me je, ali velja podobno za ostale učence. Prav tako pa me je zanimalo, kaj menijo strokovnjaki o mladinski književnosti in problemskih romanih, specifično o mladinskem problemskem romanu *Gremo mi v tri krasne*, ki ga je napisala Nataša Konc Lorenzutti. Roman sem izbrala, saj je bil letos v 8. in 9. razredu izbran za tekmovanje iz slovenščine za Cankarjevo priznanje, pri katerem tekmujem tudi sama.

1.2. Namen raziskovalne naloge

Mladi se pogosto srečujemo s težavami, ki so opisane v nemalo mladinskih romanih. Zanimalo me je, s kakšnim namenom moji vrstniki berejo knjige, jim te pomenijo sprostitev ali pomoč pri reševanju težav, ali mladi zgodbe junakov iz romanov doživljajo kot fiktivne ali realne, jih vzamejo za zgled in morebiti tudi kot obliko pomoči.

Kot primer sem vzela roman *Gremo mi v tri krasne*, ki ga je napisala Nataša Konc Lorenzutti. Zanimalo me je, ali osnovnošolcem, ki so roman prebrali, ta pomaga poiskati odgovore na vprašanja, jim pomaga razumeti težave vrstnikov, kako nenazadnje dojemajo stiske literarnih junakov v zgodbi in kako se z njimi poistovetijo ...

Hkrati me je zanimalo, kako vlogo mladinskega romana vidijo strokovnjaki, avtorica romana *Gremo mi v tri krasne* Nataša Konc Lorenzutti, strokovnjak za književnost, predsednik državne tekmovalne komisije tekmovanja iz slovenščine za Cankarjevo priznanje in redni profesor za slovensko književnost, dr. Igor Saksida, in dipl. socialni pedagog Rok Gumzej, ki svoje delo opravlja na Logout, ki vsako leto organizira tabore, namenjene mladim, ki se borijo z odvisnostjo.

1.3. Hipoteze

Hipoteze, ki sem si jih zastavila v okviru raziskovalne naloge:

1. Mladi berejo literaturo predvsem za sprostitev in v njej ne iščejo rešitev za svoje težave.
2. Mladi izbirajo knjige pod vplivom socialnih omrežij.
3. Dekleta se bolj poistovetijo z ženskimi literarnimi liki, fantje z moškimi.
4. Mladinskega romana *Gremo mi v tri krasne* mladi ne interpretirajo kot pomoč oz. kot odgovore na njihova vprašanja.
5. Mladi zgodbo razumejo kot fiktivno in ne kot realno sliko današnje družbe.
6. Mladi imajo podobne stiske, težave kot literarni liki romana *Gremo mi v tri krasne*.
7. Strokovnjaki menijo, da branje lahko mladim pomaga pri stiskah, težavah.
8. Strokovnjaki mladim priporočajo branje mladinskih problemskih romanov.

1.4. Metode raziskovalnega dela

Pri pripravi raziskovalne naloge sem uporabila naslednje metode raziskovanja:

- metodo dela z viri in literaturo,
- metodo intervjuja,
- metodo zbiranja in obdelave podatkov.

Metoda dela z viri in literaturo

Prvi vir, ki sem ga prebrala v okviru priprave raziskovalne naloge, je bil mladinski roman *Gremo mi v tri krasne*, ki ga je napisala Nataša Konc Lorenzutti. Ustrezno literaturo za pisanje teoretičnega dela raziskovalne naloge pa sem najprej poiskala preko spletnega kataloga slovenskih knjižnic Cobiss+. Iskala sem po ključnih besedah, npr. branje, mladinski roman, dejavniki in vplivi branja, motivacija za branje, tekmovanje iz slovenščine za Cankarjevo priznanje idr. Nato sem si knjige izposodila v knjižnici in po načinu hitrega branja poiskala besedilo, primerno za mojo raziskovalno temo. Strokovne članke pa sem poiskala na spletu, pri čemer sem se oprla predvsem na spletno stran dlib.com.

Metoda intervjuja

Uporabila sem metodo strukturiranega intervjuja. Intervjuje sem opravljala na dva načina. Učence, ki so sodelovali pri pripravi te raziskovalne naloge, sem spraševala sama, intervju je potekal v živo, odgovore pa sem posnela in kasneje zapisala. Intervjuvala sem 9 učencev 8. in 9. razredov Osnovne šole Antona Aškercia Rimske Toplice, ki so prebrali roman *Gremo mi v tri krasne* Nataše Konc Lorenzutti in ki so v šolskem letu 2021/2022 tekmovali na tekmovanju iz slovenščine za Cankarjevo priznanje. Strokovnjakom, ki so se odzvali na moje povabilo k sodelovanju, pa sem vprašanja posredovala po elektronski pošti. Odgovore so mi zapisali. Ta način sem izbrala zaradi razdalje in usklajevanja terminov, intervjuvanci pa so tako imeli tudi več časa za razmislek in oblikovanje odgovorov.

Metoda zbiranja in obdelave podatkov

Podatke, ki sem jih dobila z opravljenimi intervjuji, sem razdelila na dve področji. Najprej sem analizirala intervjuje učencev. Odgovore sem razvrstila v preglednice po vprašanjih, da sem dobila pregledno sliko odgovorov vseh udeleženi. Odgovore sem nato analizirala vsebinsko, da sem lahko potrdila ali ovrgla začetne hipoteze. Kot zanimivost sem se osredotočila tudi na posamezne razlike med učenkami in učenci ter osmošolci in devetošolci.

V nadaljevanju sem analizirala intervjuje strokovnjakov, ki sem jih zapisala kot povzetek. Posebej zanimive dele sem ohranila kot citate. Tudi odgovore strokovnjakov sem upoštevala pri potrjevanju hipotez.

2. TEORETIČNI DEL

2.1. Branje

2.1.1. Kaj je branje?

Slovar slovenskega knjižnega jezika branje opredeli kot:

- razpoznavanje znakov za glasove in vezanje v besede (branje črk, branje na glas, branje pesmi ...),
- razumevanje ustaljenih, dogovorjenih znakov (branje not, zemljevida, načrta ...),
- ugotavljanje misli in čustev po zunanjih znamenjih (branje z obraza, oči, branje usode iz zvezd...).

(<https://fran.si>, dostop 28. 10. 2019)

Definicijo branja navaja tudi Pedagoška enciklopedija, po kateri branje pomeni *»razpoznavati črke (grafeme) v pisani ali tiskani obliki (ki jih izgovarjamo ali ne), prehajanje z očmi čez to, kar je napisano ali natiskano, sprejemati informacije (sporočila) iz besedila, prenesti znake pisanega jezika v slušne znake (znake govornega jezika). Branje je komunikacijski proces, v katerem besedilo prenaša sporočilo, bralec pa ga sprejema. Pogoj odvijanja komunikacijskega procesa pa je skupna koda oz. usklajenost bralčeve kode in kode besedila.«* (Pečjak, 1991, str. 6, 7)

V članku Branje ali branje Metka Kordigel (1992) navaja več definicij branja. Tradicionalna definicija branja je: *»Branje je dekodiranje zapisanih črk, prevajanje le-teh v zvočne jezikovne znake. Branje je v bistvu mehaničen proces. /.../«* Ta definicija zagotovo ne zajema branja v najširšem pomenu, saj branje zagotovo zajema tudi miselne procese. Opredelitev branja, ki zajema tudi nekaj več kot zgolj mehaničen proces in opredeljuje procese, ki stečejo pri mladih ob branju mladinskega romana, je zapisal Tony Buzan, ki branje razume kot sedemstopenjski proces:

1. *»Asimilacija vizualnih podatkov z očmi.*
2. *Prepoznavanje črk in besed.*

3. *Razumevanje, povezovanje besed, ki jih beremo, s pomenom celega odlomka.*
4. *Dojemanje, povezovanje informacij s celotnim znanjem.*
5. *Učinkovito in uspešno shranjevanje informacij.*
6. *Informacije si lahko ... prikličemo v spomin.*
7. *Informacije učinkovito uporabljamo.»*

Ta opredelitev pa predstavlja proces branja, razumevanja in vrednotenja mladinske literature pri mladih. Če mladi berejo literaturo, ki opisuje težave in stiske, ki jih doživljajo sami, lahko informacije prenesejo in učinkovito uporabijo v svojem življenju.

2.1.2. Pozitivni učinki branja knjig

Branje širi človekovo splošno razgledanost in ima pozitiven učinek na (Grosman, 2003, str. 11):

- pisanje, ker bralec med branjem opazuje rabo jezika,
- poslušanje, ker pazljivo sledi besedilu,
- govor, ker spoznava način izražanja in nove besede.

Branje je še zlasti pomembno v obdobju odraščanja. Nebranje ali premalo branja v tem obdobju lahko pripelje do nizkega samospoštovanja, slabih odnosov s starši, negativnega odnosa do šole in številnih nepotrebnih učnih težav (Kropp, 2000, str. 11).

Ne glede na to, ali v roke najraje vzamemo fikcijo ali resnično zgodbo, nam bodo nove zgodbe – in z njimi spoznanja – pomagale širiti naše razumevanje sveta. Vplivajo namreč tako na naš kognitivni kot psihološki del. Na spletni strani <https://govori.se/zanimivosti/10-razlogov-zakaj-je-za-vas-dobro-da-berete-knjige/> (dostop 17. 1. 2022) je nanizanih 10 pozitivnih učinkov branja, ki pa zagotovo niso edini.

1. Z branjem razvijamo verbalne sposobnosti in več kot preberemo knjig, bogatejši je naš besedni zaklad.
2. Branje izboljša fokus in koncentracijo. Da bi se lahko povsem posvetili knjigi, se moramo upreti vsem zunanjim dražljajem in se povsem potopiti v tekst.

3. Bralci knjig imajo radi umetnost in spreminjajo svet na bolje. Niso pa le aktivnejši člani naše družbe, ki jim je za stanje sveta še kako mar, temveč so tudi družbeno precej bolj kritični in dobronamerni.
4. Branje spodbuja domišljijo.
5. Z branjem postajamo pametnejši.
6. Branje knjig nas naredi zanimive in privlačne. Ker z branjem knjig postajamo inteligentnejši, s tem postajamo tudi bolj zanimivi in privlačni.
7. Branje zmanjšuje stres. Vse, kar mora posameznik storiti, pa je, da vzame v roke knjigo in v tišini bere. Že po 6 minutah branja so znanstveniki izmerili upočasnjeno srčni utrip in sproščanje mišičnih tenzij.
8. Branje izboljšuje naš spomin. Med branjem imamo običajno več časa, da o prebranem tudi razmišljamo.
9. S pomočjo knjig se lahko spoznamo in na novo ustvarimo. Če knjige beremo počasi, lahko v sebi odkrijemo marsikaj, tudi osebne pristnosti. S pomočjo knjig lahko odkrijemo svoj pravi ali novi jaz. To nam omogočijo tudi vse tiste različne življenjske zgodbe, ki jih drugače kot skozi branje nikoli ne bi imeli priložnost izkusiti, in z njimi spoznavanje drugačnih življenjskih perspektiv. Knjige so najboljša bližnjica do popolne osebnostne preobrazbe.
10. Branje knjig je zelo zabavno. In dobra knjiga nas hkrati ne le zabava, temveč tudi osebnostno gradi.

2.1.3. Branje glede na starost učenca

V obdobju začetnega branja, tj. pri starosti 6, 7 let učenec spoznava črke in glasove, uči se tehnik branja, pri branju se še pojavljajo napake. V drugem in tretjem razredu učenec utrjuje spretnosti branja. Črke oz. besede prepozna hitro in natančno. Besedila so že bolj zahtevna, branje pa je hitrejše.

Med devetim in štirinajstim letom poteka branje za učenje. Učenec z branjem pridobiva novo znanje in informacije, ki jih uporablja za različne namene. Sposoben je analizirati, kaj bere. Krog bralnega gradiva se zelo razširi.

Po štirinajstem letu ima bralec že večstranski pogled na prebrano. Sposoben je izraziti svoj odnos in stališča do prebranega. Bere literaturo za mladostnike. Kot vir informacij uporablja knjižnico in internet (Pečjak, 1999, str. 66–75).

2.1.4. Kako berejo dobri bralci?

Branje je sicer zelo individualna dejavnost, saj niti dva bralca ne bereta enako, prav tako isti bralec dvakrat ne prebere besedila povsem enako (Grosman, 2006, str. 72, 73).

Vseeno pa lahko strnemo odgovorov na vprašanje, kako bere dober bralec. Predpostavljamo, da so bralci, ki so sodelovali pri nastanku te raziskovalne naloge, dobri bralci, saj so med drugim prebrali mladinski roman *Gremo mi v tri krasne* za sodelovanje na tekmovanju iz slovenščine za Cankarjevo tekmovanje.

Dobri bralci naj bi izpolnjevali naslednje pogoje (Grosman, 2006, str. 73):

- Dobri bralci so dejavni bralci.
- Zavedajo se cilja svojega branja in sproti ocenjujejo, ali in kako je njihovo branje v skladu z njihovimi cilji.
- Pred branjem besedilo pregledajo in sproti so bolj pozorni na dele, ki so za njih najpomembnejši.
- Med branjem dobri bralci pogosto napovedujejo nadaljevanje.
- Dobri bralci berejo tudi selektivno in se ves čas odločajo o lastnem branju.
- Pomen pri branju zavestno gradijo, popravljajo, se sprašujejo.
- Dobri bralci poskušajo določiti pomen neznanih besed in konceptov.
- Besedilo primerjajo in vključujejo v predznanje.
- Razmišljajo o piscu, o stilu, prepričanju, namenu, okoliščinah ...
- Dobri bralci nadzorujejo razumevanje besedila.
- Ocenjujejo kakovost in vrednost besedila. Na branje se odzivajo intelektualno in čustveno.
- Različna besedila dobri bralci berejo na različne načine.
- Pozorno opazujejo dogajalni prostor in osebe.
- Pri razlagalnih besedilih napišejo povzetke.
- Procesiranje besedila poteka ne le med branjem, ampak tudi med presledki in ob koncu.
- Za dobrega bralca je razumevanje besedila tudi vir zadovoljstva in ustvarjalnosti.

2.2. Bralna motivacija

Sonja Pečjak pojmuje bralno motivacijo kot *»nadpomenko za različne motivacijske dejavnike, ki spodbujajo človeka k branju, dajejo bralnemu procesu smisel in pomagajo posamezniku, da vztraja do cilja in si želi bralno izkušnjo še ponoviti (ponovno doživeti).«* (Pečjak, 2015, str. 71)

Bralna motivacija in bralna sposobnost bi se naj z leti večala, vendar se pogosto kaže, da se motivacija za branje zmanjša na prehodu z razredne na predmetno stopnjo. Učenci so bolj motivirani ob vstopu v šolo, ko si želijo, da bi znali brati sami. V višjih razredih pa je branje pogosto povezano tudi z učenjem, takrat pa učence zanima veliko drugih dejavnosti, zato pogosto motivacija za branje pada (Pečjak, 2015, str. 73, 74).

Raziskave kažejo, da lahko šole s svojim celotnim delovanjem močno vplivajo na bralno motivacijo svojih učencev. Sem sodijo prijetno in spodbudno bralno okolje, različne interesne dejavnosti, ki spodbujajo branje in šolsko ozračje, ki širi prepričanje o pomembnosti branja. Od ciljev bralnega pouka oziroma od poučevanja je precej odvisno, kakšno vlogo bo imelo branje kasneje v življenju posameznika. Če otroci ne postanejo bralci v osnovnošolskem obdobju, je le malo možnosti, da postanejo takšni kasneje v življenju (Pečjak, 2006, str. 38).

2.2.1. Notranja in zunanja motivacija za branje

Za spodbujanje branja pri učencih je najbolj pomembna motivacija.

Strokovnjaki delijo motivacijo za branje na notranjo in zunanjo. Zunanja motivacija izhaja iz zunanjih dejavnikov, kot npr. pohvala in nagrade, možnost izbire (otrok si bo sam izbral, kaj bo bral) (Knaflič, 2009, str. 18).

Kdor želi biti bralec za vse življenje, potrebuje notranjo motivacijo. Ta izvira iz notranjosti človeka, njegove želje in potrebe po branju. Najpomembnejši dejavnik notranje motivacije je interes za branje. Bralec ga razvije takrat, ko branje zanj pomeni užitek in si želi brati. Notranji motivatorji so še radovednost in vedoželjnost ter želja po dosežku ali uspehu, ki pa je odvisen od zunanjega faktorja (npr. ocene – otrok bere zato, da bi dobil dobro oceno v šoli) (Pečjak, 1999, str. 51).

Elementi bralne motivacije, ki jih navaja Sonja Pečjak (2006, str. 8, 9), so razdeljeni v tri skupine in so naslednji:

Motivacija za branje vključuje 11 elementov, ki so razdeljeni v 3 skupine:

1. prepričanja o sposobnostih in učinkovitosti branja: lastna učinkovitost (prepričanje, da si lahko uspešen pri branju), izziv (pripravljen si se spopasti z besedilom, tudi če je težje) in izogibanje dejavnosti (želiš se izogniti drugi nalogi in zato rajši bereš);
2. notranji in zunanji cilji in razlogi za branje: notranji (radovednost, zatopljenost in pomembnost) in zunanji (priznanje, branje za ocene in tekmovalnost);
3. socialni vidik branja: socialnost (branje iz socialnih razlogov, da se o prebrani knjigi pogovarjamo prijatelji in sošolci) in ustrežljivost (beremo, da ugodimo pričakovanju drugih).

2.2.2. Bralna motivacija glede na starost in spol

Bralna motivacija z leti šolanja upada. To so ugotovili strokovnjaki po svetu in pri nas.

Ob vstopu v šolo so učenci večinoma zelo motivirani, tako za učenje kot za branje. Želijo si, da bi čim prej znali samostojno brati. Na prehodu z razredne na predmetno stopnjo in potem tudi v srednjo šolo pa motivacija znatno pada. Bralna motivacija bolj pada dečkom kot deklicam (Pečjak, 2006, str. 23).

Deklice so bile v raziskavi PIRLS 2001 in raziskavi PIRLS 2006 boljše bralke od dečkov. Raziskava PISA kaže podobne rezultate glede primerjave branja fantov in deklet. Tudi v letu 2011 je bilo tako. Deklice so v bralnem dosežku presegle dečke v skoraj vseh državah, vendar je treba poudariti, da razlike niso statistično pomembne (http://www.pei.si/UserFilesUpload/file/raziskovalna_dejavnost/PIRLS/PIRLS%202011/Poglavje%201_Primerjava%20bralnih%20dosezkov.pdf, dostop 8. 11. 2021).

2.3. Kritično branje

V tem poglavju je opredeljeno kritično branje, saj je bilo kritično branje obravnavanega romana v ospredju pri oblikovanju raziskovalnega problema, bistveno je bilo tudi pri oblikovanju intervjujev, saj se je predvidevalo, da so učenci na tej stopnji (torej tisti, ki tekmujejo tudi na tekmovanju iz slovenščine za Cankarjevo tekmovanje) kritični bralci.

»Kritično branje razumemo kot veščino uporabe različnih strategij za odkrivanje informacij in idej v besedilu, kamor sodita vrednotenje in vzpostavljanje kritičnega odnosa do prebranega skozi kritično razmišljanje« (Haramija, 2020, str. 239).

»Kritično branje v najširšem smislu zajema različne strategije za odkrivanje informacij in idej v nekem besedilu. Ne gre zgolj za razumevanje besedila, temveč za vrednotenje in vzpostavljanje kritičnega odnosa do prebranega. Kritično branje pomeni aktivno, razmišljujoče, analitično branje. Kritično branje lahko predpostavlja uporabo strategij, s katerimi bralec vrednoti, kako avtor besedila pristopa k obravnavi teme in katere prikriti pomene morebiti sporoča. Kritično razmišljanje predpostavlja kognitivno procesiranje strategij za vrednotenje oziroma presojanje idej v besedilu« (Haramija, 2020, str. 241).

2.4. Kritično branje v učnem načrtu za slovenščino v osnovni šoli

V učnem načrtu za slovenski jezik (Učni načrt, 2018) lahko pri zapisu splošnih ciljev razberemo, da vsebujejo prvine kritičnega branja, saj je pri drugem splošnem cilju, ki se nanaša na razvijanje zmožnosti sprejemanja, razumevanja, doživljanja, vrednotenja in tvorjenja besedil v slovenskem jeziku, na več mestih pojasnjeno, da se to nanaša na razmišljujoče in kritično sprejemanje raznovrstnih besedil ter na vrednotenje in utemeljevanje lastnega mnjenja, prepoznavanje prvin, ki usmerjajo k prepoznavanju ter sprejemanju vodilne ideje besedila in oblikovanju kritičnih stališč do teh. Zanimivo je tudi, da se v tem učnem načrtu med splošnimi cilji omenja metajezikovna zmožnost, ki predstavlja znanje o vlogah jezika.

– učenci in učenke razvijajo recepcijsko zmožnost, tj. zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja umetnostnih besedil (sklop razvijanje recepcijske zmožnosti z branjem /.../ v umetnostnih besedilih);

- besedila med seboj primerjajo in vrednotijo, svoje mnenje utemeljijo in se sklicujejo na besedila (sklop razvijanje recepcijske zmožnosti z branjem /.../ v umetnostnih besedilih);
- prepoznajo književno osebo, ki jim je blizu (po značaju, ravnanju, načinu razmišljanja, iz zunajliterarnih razlogov); do te osebe so tudi kritični (sklop razvijanje recepcijske zmožnosti z branjem /.../ v umetnostnih besedilih);
- vživijo se v književno osebo, ki je drugačna od njih, in so do nje kritični (sklop razvijanje recepcijske zmožnosti z branjem /.../ v umetnostnih besedilih);
- opazujejo razvijanje teme v besedilu, npr. na dogajalni ravni (ali so predstavljeni vsi bistveni dogodki ali pa jih je treba ugotoviti/predvideti/»brati« med vrsticami), na jezikovni ravni (ali za neposredno/direktno izražanje ali za posredno/metaforično), na ravni časovne ureditve dogajanja (ali so dogodki razvrščeni kronološko ali retrospektivno), na ravni slogovnih postopkov (pripovedno, opisovalno, dialoško razvijanje teme);⁷ primerjajo in presojujejo tematsko sorodna besedila glede na razvijanje teme (sklop razvijanje recepcijske zmožnosti z branjem /.../ v umetnostnih besedilih);
- prepoznavajo in navajajo motive za ravnanje književnih oseb (socialne, psihološke, etične) (sklop razvijanje recepcijske zmožnosti z branjem /.../v umetnostnih besedilih).

2.5. Nataša Konc Lorenzutti

Nataša Konc Lorenzutti je slovenska igralka, pisateljica in pesnica, rojena 20. junija 1970 v Kranju. Diplomirala je na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani, na oddelku za dramsko igro in umetniško besedo, kjer je leta 2010 končala tudi univerzitetni magistrski študij (https://sl.wikipedia.org/wiki/Nata%C5%A1a_Konc_Lorenzutti, dostop 10. 11. 2021).

Uveljavlja se predvsem kot mladinska pisateljica, piše pa tudi za odrasle. Objavlja v revijah *Ciciban* in *Mavrica*. Napisala je tudi nekaj scenarijev za igrane oddaje *Otroškega* in mladinskega programa RTV Slovenija (<https://drustvo-dsp.si/pisatelji/natasa-konc-lorenzutti/>, dostop 10. 11. 2021).

Doslej je izdala trinajst knjižnih del za otroke in mladino ter tri za odrasle. Bila je nominirana za številne nagrade. Poleg svobodnega poklica že devet let opravlja delo profesorice gledaliških

predmetov na umetniškem oddelku Gimnazije Nova Gorica, kjer z dijaki uprizarja tudi svoja avtorska dramska dela (https://sl.wikipedia.org/wiki/Nata%C5%A1a_Konc_Lorenzutti, dostop 10. 11. 2021).

Njena znana dela (<https://drustvo-dsp.si/pisatelji/natasa-konc-lorenzutti/>, dostop 10. 11. 2021).:

- Poezija: Krilate in kosmate basni (2010), Nihče ne ve (2011), Cufkova podeželska pustolovščina (2012) ...
- Proza: Pod Marijinim plaščem (2004), Ravno prav velik (2006), Lica kot češnje (2015) ...
- Dramatika: O pravljici, ki je ni nihče povedal (2015), Astrum;
- Prevodi: Cicido, posebna izdaja (2008), The Wet Kitten, Mladinska knjiga ...

Nagrade in nominacije za nagrade: izvirna slovenska slikanica, nominacija (2007), večernica, nominacija (2013), Mladika, Trst, druga nagrada za novelo (2009), Mladika, Trst, prva nagrada za novelo (2014) ... (<https://drustvo-dsp.si/pisatelji/natasa-konc-lorenzutti/>, dostop 10. 11. 2021).

2.6. Predstavitev knjige *Gremo mi v tri krasne*

Gremo mi po svoje je mladinski roman Nataše Konc Lorenzutti. Roman se delno navezuje na roman Avtobus ob treh, a je zgodba samostojna, zato lahko vsak roman zase. Ima pa nekaj vzporednic. Glavni književni junak Uroš je v romanu Avtobus ob treh stranski lik. Uroš je predstavljen kot mladostnik s težavami z zasvojenostjo od elektronskih naprav, zato ga je mama poslala na dvotedenski tabor. Druga glavna junakinja pa je Valentina. Izmenično pripovedujeta svojo zgodbo na taboru, ki se dogaja poleti in je namenjen mladostnikom z različnimi težavami. V ospredju sta predvsem dve težavi. Fantje se srečujejo predvsem zasvojenostjo do elektronskih naprav (video igrice, mobilnih telefonov ...), dekleta pa z motnjami hranjenja.

Glavna junaka Uroš in Valentina pripovedujeta vsak svojo zgodbo. Vsi udeleženci tabora se dobijo na avtobusu, kjer se poslovijo od svojih staršev in odpravijo na poletni tabor, na Primorsko v gore. Tam jim dajo odrasli vsak dan določene naloge, ki jih morajo opraviti. Naloge se navezujejo na preživetje v naravi brez uporabe mobilnih naprav. Nekaterim se zdi tabor zabaven, zanimiv in poučen, drugim pa je grozen in želijo domov. S časom se njihova

mnenja o taboru, težavah in odnosih s starši spremenijo. Mladi počasi začnejo razumeti starše, svoje težave in stiske svojih vrstnikov.

Skozi zgodbo se nam predstavi soočanje z različnimi težavami, odnosi s starši in njihovo doživljanje vsega, kar se dogaja v okolici. Nekateri najdejo pomoč, drugi se o njihovih težavah nočejo odpreti, tretji pa si svojih težav ne priznajo. Roman vsebuje tudi najstniške simpatije in njihove odzive na to.

2.6.1. Predstavitev literarnih oseb

Uroš Zajc

Obiskuje splošno gimnazijo v Ljubljani. Že ko je bil majhen, mu je umrl oče. Mama si je nekaj časa za tem našla novega partnerja, s katerim Uroš ni imel dobrega odnosa. Sicer pa je normalen najstnik, ki rad uporablja mobilne naprave (telefon, računalnik ...). Sam pri sebi si ne misli, da je njegova uporaba elektronike prekomerna, dokler ga starša ne pošljeta na poletni tabor brez telefonov. Tega na začetku ni bil vesel. Kasneje je spoznal, da sta imela starša prav. Poleg tega je sklenil veliko novih prijateljstev.

Valentina

Je zelo bistra. Je lepa ter ima vitko postavo. V preteklosti se je soočala z motnjami hranjenja, zaradi tega je bila v bolnišnici, kjer je bilo vse zelo strogo. S časom se je njeno stanje izboljšalo. Med branjem knjige opazimo, da še vedno misli o hrani (koliko lahko poje, da ne bo preveč ...). Svojo težavo je prepoznala v eni izmed deklet, ki jih je spoznala na taboru (Pavlini). Takoj, ko je opazila, je povedala odrasli osebi in s tem pomagala Pavlini pred kakšnimi resnejšimi težavami. Na taboru je sklenila veliko novih prijateljstev in nekaj manjših simpatij.

Peter Janežič

Je voditelj tabora. Mladostnikom želi pomagati, čeprav večina tega na začetku ne vidi. Kasneje v zgodbi izvemo, da tudi sam imel težave kot mladostnik, zato jim sedaj poskuša pomagati.

Blaž Finžgar

Urošev prijatelj, ki ga je spoznal na taboru. Ima glasbeni talent. Veliko časa vadi igranje inštrumentov (violine) in pozna veliko zgodovine o glasbi. Na tabor je prišel za zabavo ter za oddih v naravi. Z Urošem sta bila v isti sobi na taboru. Je zelo iskren, rad govori, večkrat doživlja panične napade. Na taboru mu postane všeč Valentina.

Pavlina

Delila si je sobo z Valentino. Soočala se je z podobnimi težavami kot ona, ampak ji je Valentina pomagala. S svojim očetom nima nobenih stikov. Svojo stisko poskuša kazati s samopoškodovanjem, zato je vedno oblečena v dolge hlače in majice z dolgimi rokavi. S tabora je poskusila zbežati, a si ni uspelo, kasneje je tabor vseeno zapustila predčasno.

Lucija

Po Pavlininem odhodu sta z Valentino postali dobri prijateljici, delili sta si sobo. Ima dolge svetle lase in vitko postavo. Lucija je v naravi uživala in je bila navajena. V njej se je dobro znašla, saj je planinka. Mama ji je umrla 4 leta nazaj, z očetom živi sama.

Kim

Je vegetarijanka, ki prihaja s Primorske. Lasje ji segajo do ramen, nosi zobni aparat in je močnejše postave. Rada je naličena in urejena. Na taboru se je najbolje razumela z Nino.

Miha

Prav tako kot Tine (Urošev prijatelj) prihaja s Primorske. Alergičen je na rdeče meso. Je zgovoren ter nima težav z iskrenostjo, je majhen in zabaven.

Rok

Na tabor je prišel, da bi se oče lahko v miru preselil in zaradi njegove odvisnosti od računalnika. Zmagal je na enem izmed pesniških natečajev.

Jernej

Sobo si deli z Žanom. Končal je 2. letnik tehnične gimnazije. Poskusil je pobegniti od doma, prav tako pa je močno popustil v šoli. Telefon je dobil za petnajsti rojstni dan.

Romeo

Je sramežljiv in simpatičen fant z nizko samopodobo. Prihaja z Gorenjske. Njegova starša sta ločena. Je starejši od drugih, obiskuje tehniško šolo, a ni uspešno opravil letnika. Valentino je videl že prej, na tekmovanju iz odbojke.

Žan

Živi s starši in sestro v Kranju. Na tabor je pritihtapil telefon. Bil je v kriznem centru, je nasilen in poskusil je zbežati od doma.

2.7. Tekmovanje iz slovenščine za Cankarjevo priznanje

»Cankarjevo tekmovanje je oblika spodbujanja in razvijanja branja zahtevnih besedil; da bi dokazali višje razvite zmožnosti branja in pisanja. Ob tem se postopoma in vodeno razvija zmožnost kritičnega branja književnosti.« (Pravilnik o tekmovanju učencev in dijakov s področja slovenščine za Cankarjevo priznanje, 2019)

Predsednik državne tekmovalne komisije tekmovanja je dr. Igor Saksida, ki je v članku *Cankarjevo tekmovanje v osnovni šoli: Kaj menijo mentorice in mentorji?* zapisal, da je to tekmovanje »vseslovenska motivacijsko-tekmovalna oblika razvijanja kritičnega branja« in to branje mora biti večje, bolj poglobljeno kot običajno, voditi mora k razmišljanju, vrednotenju, sodbi (Saksida, 2015).

2.8. Predstavitev podjetja Logout in vrste zasvojenosti

Logout je prvi specializirani center pomoči ob različnih tveganih spletnih vedenjih. Ustanovljen je bil leta 2011 za izboljšanje dobrega počutja v digitalnem okolju vseh. Namenjen je predvsem otrokom in mladostnikom z zagotavljanjem zdravljenja, podpore, pomoči, informiranja, izobraževanja in ozaveščanja o uravnoteženi in zdravi uporabi digitalnih medijev in zaslonske tehnologije. Vse podatke, ki jih navajam v tem poglavju, sem poiskala na spletni strani <https://www.logout.org/sl/> (dostop 23. 11. 2021).

Lahko jih kontaktiramo preko telefonske številke (064 236 516) ali pa na njihovih središčih v Ljubljani, Izoli, Celju, Kranju in Radečah.

Logout opredeljuje različne oblike zasvojenosti (povzeto po spletni strani Logout), ki neredko predstavljajo past mladim. Veliko oblik zasvojenosti je predstavljenih tudi preko literarnih junakov v zgodbi *Gremo mi v tri krasne*.

1. Splošna zasvojenost z digitalnimi tehnologijami in spletom

Zajema redno in vsakodnevno brskanje po spletu in različnih družabnih omrežjih. Čas, preživet online, se povečuje, redko kdo zna pojasniti korist ali vzrok. Posameznikom daje čas na spletu neko zadovoljstvo, medtem ko se posledice kažejo v njihovem »offline« življenju, vidne so na njihovih odnosih z družino, prijateljih, šoli, delu ...).

2. Zasvojenost z video igrami

Najdemo jih na spletu, lahko jih igramo samostojno ali z več igralci. Razlikujejo se po vsebini, uporabljeni tehnologiji in kompleksnosti, odvisno je tudi od naprave, na kateri igramo. V osnovi so igre oko neki interaktivni mediji, ki nam pokažejo in predstavijo takšne stvari, kot nam jih noben drug medij ne more. S svojo interaktivnostjo spremenijo uporabnika iz pasivnega opazovalca v aktivnega ustvarjalca, zaradi tega nas igre hitreje in bolj zasvojijo kot drugi zabavni mediji. Med najbolj tvegane sodijo MMORG igre – Massively multiplayer online role-playing games. Omogočajo nadzor enega ali več likov, v katerem se v fantazijskem svetu povezujejo v različne skupine ali klane. Neskončne možnosti za občutek zadovoljstva, pripadnosti ali uspeha, po drugi strani pa večkrat povzročijo neuspeh na različnih področjih realnega življenja, so dobra podlaga za razvoj zasvojenosti.

3. Zasvojenost z družabnimi omrežji

Večina uporabnikov družbenih omrežij se zaveda, da spletna komunikacija ni nadomestek za komunikacijo iz oči v oči, vseeno je pa veliko tistih, ki z družabnimi omrežji pretiravajo. Če je vzrok pretiravanja v nizki samopodobi ali nesigurnosti, lahko pride do še slabšega počutja. Osebe, zasvojene z družabnimi omrežji, se pogosto začnejo zapirati vase, izgubljajo stik z ljudmi okoli njih, družino, prijatelji. Nenehno uporabljanje jim onemogoča kvalitetno sprostitev in delo. Tisti, ki so zasvojeni z družabnimi omrežji, pogosto trpijo tudi za obliko socialne tesnobe, strahom pred zamujenimi priložnostmi.

4. FOMO (Fear Of Missing Out)

Je strah pred zamujenimi priložnostmi, temelji na posameznikovi skrbi glede zamujanja prijetnih, zadovoljujočih, morda za posameznika koristnih, družbenih dogodkov. Sledi mu tudi želja po konstantni vključenosti v dogodke, ki jih doživljajo prijatelji, znanci ali tujci iz spleta. FOMO se v skrajnem primeru izraža kot patološka odvisnost od interneta.

5. Zasvojenost s spletnim nakupovanjem

Spletno nakupovanje je enostavno in časovno ekonomično. Težava nastane, ko začnemo nakupovanje zamenjevati z nečim drugim, kadar nam pomeni odmik od težav in nam sproža pozitivna čustva. Občutek, ko neka stvar postane naša, je za nekatere ljudi lahko vznemirljiv in primerljiv z občutkom zmage, s tem nas lahko zavede do kompulzivnega nakupovanja. Posameznik sčasoma dosega vse manj ugodja, to ga sili k ponovnemu nakupovanju.

6. Zasvojenost s pornografskimi vsebinami

O zasvojenosti govorimo, ko se kompulzivno zatekajo v seksualno vedenje, povezano s spletnimi seksualnimi vsebinami. Lahko vpliva na posameznikovo samopodobo, odnose ter družinsko in poklicno vedenje. Predvsem občutljivi so mladostniki, na katere to še bolj vpliva, lahko jim povzroči čustvene spremembe in vpliva na napačne predstave o spolnosti.

7. Zasvojenost s športnimi stavami, igrami na srečo in trgovanjem s kripto valutami

Zasvojenost do iger na spletu narašča, saj so anonimne, imajo nenehen dostop in nam dajejo realistično izkušnjo. Ker igralci igrajo od doma, se počutijo bolj varno in tvegajo več. Značilna je globoka duševna vpletenost, ob kateri posameznik izgubi časovno perspektivo in si ustvarja iluzije. Elektronski denar ima psihološko nižjo vrednost od pravega denarja, igralci pa igrajo zaradi velikega vznemirjenja, adrenalina in ugodja, s pričakovanjem zmage. Posledice pa so finančni zlom, depresija in samomorilnost.

Logout pa opredeljuje tudi druga tveganja spleta:

1. Spletno nadlegovanje/Grooming

Neka oseba (groomer) vzpostavi stik s posameznikom, kot da želi biti njegov prijatelj. Največkrat se zlorabe zgodijo na družbenih omrežjih, njihove posledice so generalizirano anksiozna motnja in depresija.

2. Seksting

Pomeni pošiljanje in prejemanje seksualno eksplicitnih fotografij. Žrtve imajo največkrat hude socialne in fizične posledice, občutek nadzora nad življenjem, počutijo pa se tudi ponižano.

3. Spletno nasilje

Pomeni namerno nadlegovanje ali škodovanje na spletu (je izredno travmatično, še posebej zaradi javno izpostavljenih podatkov). Žrtve so večkrat mladoletne osebe, katerim to pusti težke psihološke posledice).

4. Lažno predstavljanje

3. EMPIRIČNI DEL

V empiričnem delu so predstavljeni in obdelani rezultati raziskave, ki je bila opravljena v okviru raziskovalne naloge. Natančni opis raziskovalnega problema, namen raziskovalne naloge, postavljene hipoteze in metode raziskovalnega dela so predstavljeni v uvodu raziskovalne naloge.

Podatke, ki jih obravnavam v empiričnem delu, sem pridobila s pomočjo strukturiranih intervjujev, ki sem jih opravila z devetimi osnovnošolci Osnovne šole Antona Aškerc Rimske Toplice, ki so roman *Gremo mi v tri krasne* prebrali za potrebe tekmovanja iz slovenščine za Cankarjevo priznanje. V nadaljevanju sem opravila še tri strukturirane intervjuje s strokovnjaki obravnavanega področja. Intervjuvala sem avtorico romana *Gremo mi v tri krasne*, pisateljico Natašo Konc Lorenzutti, s predsednikom državne tekmovalne komisije tekmovanja iz slovenščine za Cankarjevo priznanje in rednim profesorjem za slovensko književnost, dr. Igorjem Saksido, in dipl. socialnim pedagogom Rok Gumzej, ki svoje delo opravlja na Logout. Z odgovori, ki sem jih dobila z opravljenimi intervjuji, sem bodisi potrdila bodisi zavrgla hipoteze, ki sem si jih postavila v začetni fazi raziskovanja. Te ugotovitve sem predstavila na koncu empiričnega dela raziskovalne naloge.

3.1. Pogovori z učenci

V tem podpoglavju so predstavljeni odgovori, ki so jih učenci povedali v opravljenih intervjujih o branju in doživljanju romana *Gremo mi v tri krasne*. Odgovori so predstavljeni po posameznih vprašanjih, rangirani so v preglednicah glede na razred (8. in 9.) in spol učencev. Pod preglednicami sta zapisana kratek povzetek in analiza odgovorov pri določenem vprašanju.

3.1.1. Katere knjige rada bereš (vrsta knjige, tema)?

	8. r		9.r	
	Dekleta	Fantje	Dekleta	Fantje
Odgovor 1	Pustolovske, ljubezenske, avanturistične.	Pustolovske knjige, knjige za mlade, poučne.	Realistične knjige, poučne, vesel konec.	/
Odgovor 2	Ljubezenske in pustolovske ali pa kriminalke.	Avanturistične.	Tiste, ki so zanimive.	/
Odgovor 3	Kriminalke in vse podobno temu.	Starejše, od Bevka pa Cankarja.	Ljubezenske romane in detektivke.	/
Odgovor 4	Znanstvene ali pa bolj raziskovalne.	Zgodovinske, mladinske.	/	/

Tabela 1: Odgovori o priljubljenosti knjig.

Odgovori pri prvem vprašanju niso bili enoznačni. Učenci so na vprašanje, katere knjige radi berejo, odgovorili različno.

Dekleta v 8. r večinoma berejo pustolovske knjige, ljubezenske knjige ali pa kriminalke, eni so vseč tudi znanstvene in avanturistične. Fantje v 8. r radi berejo različne vrste knjig (avanturistične, pustolovske, poučne in mladinske). Eden izmed njih rad bere starejše knjige, od Franceta Bevka in Ivana Cankarja. Ta odgovor odstopa od ostalih. V 9. r dekleta prav tako berejo različne knjige, zanimive, z veselim koncem, realistične, ljubezenske, razne romane in detektivke.

Sicer so dekleta povedala, da imajo rada ljubezenske zgodbe, medtem ko fantje tega žanra ne navajajo.

3.1.2. Kako se pa odločiš, da boš neko knjigo prebrala? Kako se odločiš, katero boš izbrala? Ali raje bereš slovenske ali tuje avtorje?

Tabela 2: Odgovori o izbiri knjige.

	8. r		9. r	
	Dekleta	Fantje	Dekleta	Fantje
Odgovor 1	Po opisu in po naslovu.	Malo pogledam po knjižnici in se odločim po platnici. Ni mi važen avtor.	Najprej na podlagi avtorja, če mi je naslov všeč, pa če je zadaj zanimivo napisan odlomek iz zgodbe.	/
Odgovor 2	Po naslovu in po sliki ali pa če mi kdo priporoča kaj. Avtor mi ni tako pomemben.	Po opisu knjige zadaj pa po naslovu.	Po platnici in opisu na koncu knjige. Raje berem tuje.	/
Odgovor 3	Po naslovu in opisu, ki je na zadnji strani.	Nikoli ne pogledam o čem govori, pustim se presenetiti.	Odvisno, kaj si želim prebrati v tistem trenutku in pa če mi je všeč avtor.	/
Odgovor 4	Če me naslov pritegne, ni mi pomemben avtor.	Ali jo opazim v knjižnici, včasih celo malo »pogooglam« in pogledam kakšne ocene ima od ljudi, ki so jo že prebrali.	/	/

Večina se za branje knjige odloči po naslovu, opisu na zadnji platnici knjige, nekateri pa tudi po avtorju. Eden osmošolec meni, da se raje pusti presenetiti in ne gleda na opis knjige. Drugi pa raje pogleda na internet. Razlik med posameznimi skupinami učencev ni.

3.1.3. Ali kdaj vprašaš kakšnega od svojih prijateljev, ali pa vidiš na spletu neko knjigo pa ti je všeč in jo greš iskat v knjižnico?

Tabela 3: Odgovori o načinu izbora knjig.

	8. r		9. r	
	Dekleta	Fantje	Dekleta	Fantje
Odgovor 1	Odvisno, vse to ja.	Po navadi samo vzamem eno knjigo, ki mi pade v oči.	Ja, včasih na internetu recimo, včasih pri prijateljih ali pa v knjižnici, če brskam po knjižnih policah in če mi je všeč tista knjiga, platnica sploh, potem jo grem brat.	/
Odgovor 2	Ja, vse naštet.	V knjižnico grem, če mi je kaj všeč, vzamem.	Po navadi slišim od prijateljev in jo grem iskat v knjižnico.	/
Odgovor 3	Včasih vprašam koga za predlog, ja.	Ne, po navadi pridem v knjižnico in vzamem knjigo, če mi je všeč.	Po navadi vprašam prijatelje.	/
Odgovor 4	Včasih mi kdo kaj svetuje, drugače pa grem kar v knjižnico.	Včasih mi kdo kaj svetuje, drugače pa grem kar v knjižnico.	/	/

Večina odgovorov je podobnih. Knjige izberejo mladi, če jim svetujejo prijatelji, drugače pa gredo v knjižnico. Ena izmed deklet v 9. r knjige večkrat najde na spletu.

3.1.4. Ali kdaj izbiraš knjige glede na tvoje počutje ali pa razpoloženje?

Tabela 4: Odgovori o izbiri knjige glede na počutje.

	8. r		9. r	
	Dekleta	Fantje	Dekleta	Fantje
Odgovor 1	Tudi, ja.	Ne.	Po navadi imamraje vesele knjige, da niso depresivne, da bi se želeli pobijati tam. V bistvu ja, da so vesele, sploh pa da imajo vesel konec.	/
Odgovor 2	Ja..	Ja, ko se slabšepočutim, grem bratneko bolj »počasno« knjigo.	Ja, poleti rada berem knjige, ki so bolj »poletne«.	/
Odgovor 3	Ja.	Ja včasih, če se počutim slabše, vzamem knjigo temu primerno.	Ne.	/
Odgovor 4	Ne	Ne.	/	/

Odgovori so različni. Nekateri izbirajo knjige glede na razpoloženje, ena izmed deklet v 9. r jih izbira glede na letni čas. Dva fanta sta omenila, da njuno slabo počutje vpliva na izbor knjige. Drugi pa berejo vse, ne izbirajo knjig glede na razpoloženje.

3.1.5. Ali se kdaj zatečeš k iskanju neke pomoči v knjige?

Tabela 5: Odgovori o iskanju pomoči v knjigah.

	8. r		9. r	
	Dekleta	Fantje	Dekleta	Fantje
Odgovor 1	Ja, večkrat ob različnih problemih.	Niti ne, vedno mi pomagajo prijatelji.	Ja, večkrat k knjižničarki, če česa ne vem. Ali pa recimo, če ne vem, kaj bi prebrala ali pa vprašam za mnenje prijatelje ali pa na internetu kaj poiščem.	/
Odgovor 2	Ja, ko sem pod stresom, grem brat knjige.	Ne.	Ne.	/
Odgovor 3	Do zdaj še ne.	Ne.	Ne, ker mi nikoli niso znale dati pravega odgovora.	/
Odgovor 4	Ja, včasih, ko me kaj zanima ali pa kaj rabim iz nje.	Ne.	/	/

Večina deklet iz obeh razredov se k iskanju pomoči zateče v knjige. Npr. ko so pod stresom, potrebujejo neko informacijo. Fantje pomoči v knjigah ne iščejo, jo prej najdejo pri prijateljih.

3.1.6. Kako se branja takšnih knjig sploh lotite?

Tabela 6: Odgovori o načinu branja knjig.

	8. r		9. r	
	Dekleta	Fantje	Dekleta	Fantje
Odgovor 1	Če gre za tekmovanje, jo berem bolj natančno, če pa gre za moj prosti čas, jo berem bolj sproščeno.	Najprej pogledam, če so kakšne slike, potem grem brat.	V bistvu se odklopim stran od elektronike, ker drugače branje ni pristno. Bolj všeč so mi te navadne knjige kakor e-knjige. Zaradi tistega občutka držanja knjige v rokah.	/
Odgovor 2	Poskušam jo čim bolj doživeti v svoji glavi in se čim bolj poistovetiti z njo.	Nekam sedem in začnem brati.	Samo začnem jo brati.	/
Odgovor 3	Ne vem, začneš brati. (smeh)	Najprej si preberem kakšno krajšo obnovo, da vidim, o čem se sploh gre.	Nimam nekega posebnega sistema, samo začnem jo brati.	/
Odgovor 4	V bistvu začnem samo brati.	Preberem počasi. Ko preberem poglavje, si v mislih rečem, kaj je bilo sporočilo tega poglavja.	/	/

Branja knjig se večina loti brez nekih posebnih priprav. Nekateri knjigo berejo bolj podrobno ali si naredijo zapiske, če berejo knjigo za šolo. Vsi intervjuvanci so roman *Gremo mi v tri krasne* prebrali za potrebe tekmovanja iz slovenščine za Cankarjevo priznanje.

Prav tako je ena izmed deklet v 9. r izpostavila, da so ji bolj všeč navadne knjige kot e-knjige. Zanimiva sta odgovora dveh osmošolcev. En fant je navedel, da prebere obnovo za vtis, drugi pa da oblikuje povzetke po posameznih poglavjih.

3.1.7. Si kdaj kakšne stvari izpisujete (neke verze, neke pomembne besede ali pa nekaj kar ti je všeč/ se te dotakne?)

Tabela 7: Odgovori o izpisovanju podatkov iz knjig.

	8. r		9. r	
	Dekleta	Fantje	Dekleta	Fantje
Odgovor 1	Ne, razen če gre za tekmovanje.	Ja, če se gre za tekmovanje, potem ja.	Po navadi ne. Razen če je recimo za šolo in si moram zapomniti čim več stvari.	/
Odgovor 2	Po navadi ne, odvisno od knjige in situacije.	Ja, če je za tekmovanje ali pa za domače branje, takrat si izpisujem pomembnejše podatke, osebe, kaj kdo dela ... Ko pa v prostem času berem, pa ne.	Ne, ampak si dam listke noter in če grem kdaj čez knjigo, potem se spomnim.	/
Odgovor 3	Ne, po navadi ne. Razen če je za šolo.	Ne, razen če je za šolo.	Ne, razen če je za šolo.	/
Odgovor 4	Včasih, ja.	Če je za kakšno tekmovanje potem ja, drugače pa samo berem.	/	/

Vsi si izpiske delajo samo, če je za šolo, sicer ne. Knjigo preprosto začnejo brati. Ena devetošolka je omenila, da si pomembne podatke v knjigi označi z označevalnimi listki.

3.1.8. A vam v primeru, da se v knjigi najdete, branje nje pomaga ali stvari poslabša?

Tabela 8: Odgovori o pozitivnih učinkih branja knjig.

	8. r		9. r	
	Dekleta	Fantje	Dekleta	
Odgovor 1	To me samo privlači, da še več berem.	Pomaga, saj ima veliko rešitev.	Po navadi mi pomaga, ker recimo vem, kako rešiti težave pa probleme.	/
Odgovor 2	Pomaga, če sem pod stresom ali sem žalostna, sem potem bolj vesela.	Pomaga, bolj se zavedam vsega.	Pomaga, ker potem se bolj s knjigo povežeš.	/
Odgovor 3	Pomaga, lažje razumem vse.	Pomaga, najdem nek odgovor.	Pomaga, saj se seznanim z liki, ki so morda imeli enake težave kot jaz.	/
Odgovor 4	Pomaga.	Pomaga, urim besedni zaklad.	/	/

Vsem se zdi, da jim branje knjige, v kateri se najdejo, pomaga, pomaga jim rešiti težave in se bolj zavedajo vseh svojih težav in možnih rešitev. Eden od fantov v 8. r meni, da s tem uri tudi besedni zaklad.

3.1.9. Kako ste se počutili ob branju knjige *Gremo mi v tri krasne*?

Tabela 9: Odgovori o počutju ob branju knjige *Gremo mi v tri krasne*.

	8. r		9. r	
	Dekleta	Fantje	Dekleta	Fantje
Odgovor 1	Bila mi je okej, ker so to stvari, ki jih lahko doživlja vsak, vsak dan.	Dobro, ker je nisem še nikoli bral.	V bistvu so nekako ljudje dosti depresivni v knjigi. Drugače je bila v redu, ker so si pomagali pa so bili prijatelji.	/
Odgovor 2	Knjiga mi je bila zelo všeč, ker je pisateljica uporabljala sleng in realno opisovala, kakšno je stanje mladostnikov s telefoni, ni si izmišljevala.	Bila je zabavna, zdi se mi pomembno poznati težave drugih sovrstnikov	Ugotovila sem, da nekateri ljudje dejansko potrebujejo pomoč, ker imajo težave.	/
Odgovor 3	Ni se mi zdela nič posebnega.	Videl sem, kakšne imajo tudi drugi težave.	Bila mi je všeč.	/
Odgovor 4	Bila mi je zelo zanimiva na nek način, kako imajo te tabore, ki pomagajo ostalim otrokom, ki se slabo počutijo ali pa so odvisni od telefonov pa teh naprav.	Počutil sem se v redu, sporočilo se me je dotaknilo, npr. manj uporabe telefonov, vezanje prijateljev.	/	/

Večini je bila knjiga všeč. Všeč jim je bilo, kako so prikazani problemi na realen način. Avtorica je uporabljala sleng, kar je učencem knjigo še bolj približalo. Eni izmed deklet v 9. r se zdijo književni junaki depresivni. Odgovori nakazujejo, da so vprašani nad knjigo navdušeni tudi, ker so se ob branju kaj naučili, dobili so vpogled v drugo plat življenja mladih ...

3.1.10. Vam je katera zgodba od teh mladih bila še posebej blizu?

Tabela 10: Vzporednice med zgodbami mladih v romanu in vprašanih.

	8. r		9. r	
	Dekleta	Fantje	Dekleta	Fantje
Odgovor 1	Tako, da bi jo jaz podoživela, ne, knjiga kot sama mi je bila všeč, ampak da bi se pa poistovetila, pa ne.	Ja, ker sem prebral že Avtobus ob treh, mi je zgodba še bolj všeč.	Ne, niti ne najbolj.	/
Odgovor 2	Ne, mogoče Blaž in panični napadi	Ne.	Ja, Valentinina. Saj misli, da ni dovolj dobra. Drugače pa imajo vsi veliko težav.	/
Odgovor 3	Ne.	Ne, niti ne.	Če gledamo na celoto knjige, potem ja, če ne pa ne. Ja, ker imajo vsi neke probleme, vsak ima nekaj svojega v glavi, vsak si zna zastavit neko vprašanje, na katerega ne zna odgovoriti, včasih smo tudi mi taki. Ne, ker nimam jaz točno takšnih problemov, kot ji imajo ti v knjigi.	/
Odgovor 4	Ne.	Ne.	/	/

Večini zgodbe literarnih junakov iz romana *Gremo mi v tri krasne* niso bile posebej blizu. Dve dekleti sta izpostavili dva literarna junaka. Prva meni, da ji je blizu Blaž zaradi njegovih paničnih napadov, druga pa omeni Valentino, saj misli, da ni dovolj dobra.

Zanimiv je pogled devetošolke, ki je zgodbe posameznikov posplošila in dejala, da ima vsak kdaj stisko, težavo, ob kateri si ne zna sam pomagati. Tako kot mladi v romanu. In ob takem razmišljanju je našla skupno točko med svojim življenjem in romanom.

3.1.11. Ali se tudi sami znajdete v kakšni podobni situaciji, kot so se ti mladi? Kdaj?

Tabela 11: Poistovetenje vprašanih z literarnimi liki.

	8. r		9. r	
	Dekleta	Fantje	Dekleta	Fantje
Odgovor 1	Tudi včasih, hitro me zgrabi panika.	Ne.	Ja, včasih (smehe). Včasih mogoče, če gledam kak zanimiv film ali pa kaj takega. Takrat je res težko se odklopiti od vsega.	/
Odgovor 2	Ja, kot Uroš, da sem preveč na telefonu.	Zaenkrat ne, se pa težko spravim k učenju, ko se mi ne da.	Niti ne.	/
Odgovor 3	Ne.	Ne, vsaj zaenkrat še ne.	Ne, saj imam poleg sebe vedno pomoč.	/
Odgovor 4	Ne.	Ja, v knjigi Avtobus ob treh so bile omenjene tudi ocene, tudi sam dobim kdaj kakšno slabšo oceno in bi lahko takrat tudi boljšo dobil.	/	/

Odgovori so različni, nekateri ne vidijo skupnih točk z literarnimi junaki, drugi pa ja. Večkrat se znajdejo v podobnih situacijah, ko so preveč na telefonu in se želijo odklopiti, ocene so jim zelo pomembne, a se težko spravijo k učenju, ena izmed deklet v 8. r je povedala, da jo večkrat zgrabi panika. Razlike glede skupin učencev pa niso opazne.

3.1.12. Ali se lahko poistovetite z glavnima književnima junakoma (fantje s Urošem, dekleta z Valentno)?

Tabela 12: Poistovetenje vprašanih z glavnima literarnima junakoma.

	8. r		9. r	
	Dekleta	Fantje	Dekleta	Fantje
Odgovor 1	Ja, razumem njeno situacijo.	Ja, Uroš je dober govornik in mislim da bi bil lahko tudi moj prijatelj.	Z njenimi problemi ne. Ampak mogoče s karakterjem, torej da delujem precej odraslo.	/
Odgovor 2	Ja, ampak nisem nikoli doživela kakšne podobne izkušnje kot ona.	Ne, nimam ravno neke zasvojenosti s telefonom ali pa kaj takega. Ampak menim, da je to normalno in pogosto za našo starost.	Ne, saj težko razumem njene probleme.	/
Odgovor 3	Ni se me preveč dotaknila.	Mogoče, razumem njegovo stisko, ampak se ne morem isto poistovetiti. Uroš se tudi sam ne zaveda čisto, kaj je narobe, ampak nekako najde pomoč.	Ne, seveda slabe misli pridejo včasih v mojo glavo, ampak v glavnem ne.	/
Odgovor 4	Ne. ampak razumem njeno zgodbo.	Uroš je mlad, delaven tudi rad preživlja čas na telefonu, tako kot jaz,. Ko je šel na ta tabor, so te stvari za njega odpadle, našel je nove prijatelje.	/	/

Večina vprašanih učencev nima podobnih problemov oz. stisk. Ampak razumejo situacije in težave vseh mladih v knjigi.

3.1.13. Kako pa razumete odnos mladih do staršev v knjigi?

Tabela 13: Odgovori o odnosih s starši.

	8. r		9. r	
	Dekleta	Fantje	Dekleta	Fantje
Odgovor 1	Vsak ima svoj odnos s starš, jaz imam lep odnos s starši in jih spoštujem, nekateri pa malo drugače. V knjigi je odnos prikazan realno, včasih ko si jezen, se malo zdereš na starše.	Je realen.	Na začetku je bil zelo slab pri večini. Potem se je pa bistveno izboljšal in so potem tudi starši ugotovili, da njihovi otroci niso 5 let stari in da znajo reševati svoje probleme in ne potrebujejo nekih diktatur.	/
Odgovor 2	Včasih smo preveč nesramni do njih, se deremo na njih, ampak drugače so v redu naši odnosi po navadi. V knjigi nekateri niso marali staršev, kasneje so ugotovili, da jim želijo samo dobro.	Zdi se mi realen.	Odnosi so se skozi knjigo poboljšali. Čez dogajanje so ugotavljali, da starši niso tako naporni in imajo dejansko prav.	/
Odgovor 3	So precej realistični.	Zdi se mi realen, ne zaupajo si ravno.	Imajo različne odnose. Nekateri dober nekateri slab odnos, eni krivijo starše, drugi pa sami sebe. Jaz imam boljši odnos z mamo kot atijem.	/
Odgovor 4	Enim grejo na živce, eni se sploh ne pogovarjajo z njimi in so jezni na njih, zdi se mi realno tako kot je v resnici.	Nekateri so v boljšem stanju s starši, nekateri so v slabšem. Uroš je bil v tistem času v slabšem, ker sta ga starša poslala na tabor, tega pa ni bil najbolj vesel, saj bi raje doma igrice igral. Čeprav potem mu je ta tabor spremenil pogled na svet. Podobno je kot v resničnem življenju.	/	/

Vsi se strinjajo, da je odnos prikazan realno. Nekateri imajo boljši odnos, nekateri slabšega. Skozi knjigo pa so se odnosi izboljšali. Mladi v romanu so ugotovili, da jim starši želijo samo pomagati in tega se zavedajo tudi vprašani.

3.1.14. A vam je točno ta knjiga pomagala odgovoriti na nekakšno vprašanje ali pa vam rešila kakšno stisko?

Tabela 14: Roman kot odgovor na vprašanje, stisko.

	8. r		9. r	
	Dekleta	Fantje	Dekleta	Fantje
Odgovor 1	Ne.	Ne, ker nimam nobene podobne stiske.	Ja.	/
Odgovor 2	Ne.	Ne.	Ne.	/
Odgovor 3	Ne, nimam nobenih podobnih problemov.	Ne.	Ne.	/
Odgovor 4	Ne.	Ja, npr. manj uporabe telefona.	/	/

V večini vprašani menijo, da prebran roman ni reševal njihovih težav, saj se tudi pred tem v večini niso poistovetili z literarnimi junaki. Dvema se zdi, da sta s tem lažje razumela, da morata manj uporabljati telefon.

3.1.15. A bi komu priporočali branje te knjige?

Tabela 15: Priporočilo za branje romana *Gremo mi v tri krasne*.

	8. r		9. r	
	Dekleta	Fantje	Dekleta	Fantje
Odgovor 1	Vsem, ker se iz nje lahko veliko naučiš.	Vsem, mladim in starejšim.	Ja, tistim, ki je še niso prebrali, sošolcem, sošolkam.	/
Odgovor 2	Tisti, ki se srečuje s kakršnimi koli težavami s starši, odnosi z drugimi, tistimi, ki so preveč na telefonu.	Ja, vsem.	Vsem, ki imajo težave.	/
Odgovor 3	Mogoče, tistim, ki so preveč na telefonu.	Mogoče komu, ki ima enake težave.	Ja, mladim, ki se znajdejo v stiskah, pa se tega ne zavedajo.	/
Odgovor 4	Ja, ali sošolcem ali prijateljem, rekla bi, jim da bo zanimiva.	Ja, prijateljem, družini, vsem tistim, ki so preveč na telefonih, da bi malo bolj začeli brati.	/	/

Vsi vprašani bi knjigo priporočali tistim, ki se soočajo s podobno težavo in tega morda ne vidijo ali pa tudi. Menijo, da bi jim knjiga pomagala. Vprašani roman sicer bolj priporočajo mladim, nekateri pa bi ga priporočili tudi odraslim.

3.1.16. A bi nekomu, ki ima nek problem, ki ga vi vidite, priporočali branje te knjige?

Tabela 16: Priporočilo romana mladim s stiskami.

	8. r		9. r	
	Dekleta	Fantje	Dekleta	Fantje
Odgovor 1	Ja, lahko bi našel rešitev.	Ja, lahko bi našel rešitev.	Bi, ker bi mogoče tista oseba spoznala, če še ne opazi, da ima take probleme in bi znala poiskat pomoč.	/
Odgovor 2	Ja, saj mu lahko pomaga.	Ja, povedal bi mu, o čem se gre knjiga in jo priporočil.	Ja, mislim da bi našli rešitev.	/
Odgovor 3	Mogoče ni posebej predstavljen noben problem teh najstnikov, ampak je samo omenjeno.	Ja, mogoče bi mu pomagala.	Nekomu, ki se ne zaveda, da ima težave in bi se lahko s to knjigo povezal.	/
Odgovor 4	Ja, da bi našel rešitev.	Ja, če bi knjigo dovolj pozorno prebral, bi se ga mogoče dotaknila, če ne pa ne.	/	/

Vsi vprašani so potrdili odgovor, ki so ga podali že pri prejšnjem vprašanju. Menijo, da bi knjigo priporočili v branje, saj verjamejo, da bi ta pomagala rešiti stiske mladih, ki se z njimi soočajo.

3.1.17. Ali bi vi našli svoj odgovor v tej knjigi, če bi imeli takšne težave, kot mladi v romanu?

Tabela 17: Odgovori v romanu na stiske vprašanih.

	8. r		9. r	
	Dekleta	Fantje	Dekleta	Fantje
Odgovor 1	Verjetno ja.	Ja, vsebuje veliko rešitev za probleme.	Ja bi. Recimo ti tabori so pravzaprav dovolj kvalitetni, da se odklopijo od tehnologije in se bolj posvetijo prijateljstvu pa tem stvarim.	/
Odgovor 2	Ja.	Mogoče.	Ja, saj je predstavljenih veliko odgovorov.	/
Odgovor 3	Mogoče.	Ja.	Verjetno ja.	/
Odgovor 4	Ja, bi.	Nekatere ja.	/	/

Vsi vprašani menijo, da bi verjetno odgovor na svoje stiske v romanu našli. Verjamejo, da zgodba prikazuje rešitve za težave, odgovore, ki se porajajo mladim in prikaz realnega tabora v fiktivni zgodbi mladim daje občutek, da niso sami.

3.1.18. Kakšen vpliv je na splošno na vas pustil roman *Gremo mi v tri krasne?*

Tabela 18: Vpliv romana na vprašane.

	8. r		9. r	
	Dekleta	Fantje	Dekleta	Fantje
Odgovor 1	Dober, zdaj se vidi, da moraš ljudi s takimi problemi spoštovati, ne pa se norčevati iz njih ali jih zaničevati.	Dober, saj še nikoli nisem bral tako srčne knjige.	Dober.	
Odgovor 2	Da smo vsi ljudje različni, da imamo različne sposobnosti in različne »napake« in se srečujemo z različnimi težavami in da moramo to vse sprejeti.	Ni vplivala na mene kaj preveč, mi je pa bila zanimiva.	Zelo dober.	
Odgovor 3	Da se bolj zavedamo svojih problemov in da jih poskusimo rešiti.	Ni pustila nekega velikega vpliva.	Ni bila nič posebnega.	
Odgovor 4	Dober, saj je zanimiva, če bi potrebovala kaj, bi jo še enkrat prebrala.	V redu, veliko odgovorov ima.		

Večina vprašanih ima dobro mnenje o prebrani knjigi. Naučila nas je, da imajo vsi različne sposobnosti in probleme, ki jih moramo spoštovati in se iz njih ne norčevati. Vsebuje veliko odgovorov, ki so predstavljeni na zanimiv način, če bi imeli težavo, bi jo prebrali še enkrat. Po branju knjige se lažje zavedamo problemov drugih in jih poskušamo rešiti.

3.2. Dojemanje mladinskega romana kot zdravilca

3.2.1. Intervju z avtorico knjige Nataša Konc Lorenzutti

Že ob samem naslovu oz. opredelitvi raziskovalnega problema se je pojavila želja po opravljenem intervjuju z avtorico romana, mladinsko pisateljico Natašo Konc Lorenzutti. Stik z njo je bil vzpostavljen po elektronski pošti. Prosila sem jo za sodelovanje pri raziskovalni nalogi, saj me je zanimalo, kaj sama meni o vlogi mladinskega romana kot zdravilca in ali meni, da njen roman *Gremo mi v tri krasne* lahko na takšen način vpliva na mlade.

V intervjuju s pisateljico Nataša Konc Lorenzutti sem zastavila naslednja vprašanja:

1. Veljate za eno najbolj branih sodobnih mladinskih pisateljic. Kakšno moč imajo po vašem mnenju leposlovne knjige?
2. Kaj pa konkretnije mladinski roman?
3. Kaj vam predstavlja kakovostna mladinska književnost?
4. *Gremo mi v tri krasne* je trenutno zelo brano mladinsko delo med mladimi. Zakaj menite, da je roman tako uspešen?
5. Lahko predstavite, kako, zakaj in čemu ste roman sploh napisali? Od kod ideja za vsebino, za Uroša in Valentino in druge literarne like?
6. Kje je vrednost, da ta roman berejo mladi? Bi branje tega romana priporočali vsem mladim? Zakaj?
7. Zagotovo lahko mladinski roman na mlade vpliva na različne načine. Ali bi lahko bil tudi zdravilec?
8. Ima to moč tudi roman *Gremo mi v tri krasne*? Zakaj?
9. Bi kaj sporočili mladim bralcem?

Avtorica romana je na vprašanja odgovorila pisno (Priloga 13), spodaj pa je naveden povzetek intervjuja z njo.

Nataša Konc Lorenzutti je avtorica mladinskega romana *Gremo mi v tri krasne*. Po njenem mnenju je ključni element branja leposlovja, da se bralec v knjigo vživi. Zanj je, kar se dogaja v nas, ko beremo, nenadomestljiv proces v osebostnem razvoju. Pisateljici so mladinski romani pomagali odrasti, so jo zaznamovali. Kakovostna književnost ji predstavlja zelo velik pomen, namreč oblikuje tudi manj kakovostno branje, ki ti kviri jezik, s peskom zasipa tvoje

lastne globine in te odvrča od vprašanj, s katerimi se mora srečati vsak mlad človek. Všeč ji je, da mlade bralce zanima problematika pretirane uporabe digitalnih svetov. Vsak se mora sam soočiti z nevarnostmi in se disciplinirati, da lahko nekaj naredi iz svojega življenja in ne pade v past, iz katere se je težko izviti. Idejo za vsebino in like v knjigi je dobila iz zavedanja vsega, kar se dogaja.

O vlogi mladinskega romana kot zdravilca meni: *»Tako branje kot pisanje imata zdravilni stranski učinek. Ni pa to bistvo literature. Pride zraven, zagotovo. V vsakem vživetju, tako vživetju pisatelja kot bralca, je nekaj terapevtskega.«*

Pravi, da namen tega romana ni, da bi bil zdravilec, vseeno pa upa, da izpolnjuje tudi to nalogo. Mladim bralcem želi sporočiti, naj ne nehajo brati. Branje preprečuje veliko neprijetnosti v našem življenju, prav tako pa se z njim učimo. O branju pravi še: *»Ob branju razmišljamo urejeno, zbrano, ob njem se nam oblikujejo trdna stališča, utrjuje se nam sposobnost predstavljanja, vživetja v druge. Ni nadomestila za to. Nobeno drugo učenje nima tako ugodnih učinkov kot branje. In če ste še vedno v skušnjavi, dragi moji bralci, da bi odložili knjigo, ker je brati naporno, vam lahko rečem tole: eno poglavje ali vsaj ena stran na dan je več kot nič. Tudi pol strani je več kot nič. Če ste še vedno v skušnjavi, pomislite name: kaj bom vendar počela do konca svojega življenja, če me boste vi zapustili?«*

3.2.2. Intervju z dr. Igorjem Saksido, predsednikom državne tekmovalne komisije pri tekmovanju iz slovenščine za Cankarjevo priznanje in rednim profesorjem za slovensko književnost na Pedagoški fakulteti UL

Ker je bil roman *Gremo mi v tri krasne* izbran za tekmovanje iz slovenščine za Cankarjevo priznanje, sem se odločila, da k sodelovanju povabim tudi dr. Igorja Saksida, predsednika državne tekmovalne komisije pri tekmovanju iz slovenščine za Cankarjevo priznanje in rednega profesorja za slovensko književnost na Pedagoški fakulteti UL. Velja za strokovnjaka mladinske književnosti in zanimalo me je, kako sam dojema vlogo mladinske književnosti z vidika pomoči mladim.

K sodelovanju je bil povabljen po elektronski pošti, odgovore pa je podal pisno (Priloga 12).

Vprašanja, ki sem jih oblikovala za intervju z dr. Igorjem Saksido:

1. Veljate za enega največjih poznavalcev književnosti v slovenskem prostoru. Kakšno moč imajo po vašem mnenju leposlovne knjige?
2. Kaj pa konkretnije mladinski roman?
3. Kaj vam predstavlja kakovostna mladinska književnost?
4. Lahko med kakovostna mladinska dela uvrstite tudi roman *Gremo mi v tri krasne*? Zakaj?
5. Zagotovo lahko mladinski roman na mlade vpliva na različne načine. Ali bi lahko bil tudi zdravilec?
6. Ima to moč tudi roman *Gremo mi v tri krasne*? Zakaj?
7. Omenjeni roman Nataše Konc Lorenzutti je bil izbran tudi za letošnje tekmovanje iz slovenščine za Cankarjevo priznanje. Katera merila upoštevate pri izboru knjige?
8. Kje je vrednost, da ta roman berejo mladi? Bi branje tega romana priporočali vsem mladim? Zakaj?
9. Bi kaj sporočili mladim bralcem?

Povzetek intervjuja z dr. Igorjem Saksido je zapisan spodaj.

Igor Saksida velja za enega največjih poznavalcev književnosti na Slovenskem. Prav tako pa mu je branje kakovostnih besedil v veselje. Rad se o prebranem pogovarja z mlajšimi sogovorniki (njegovimi študentkami in študenti). Meni, da je to osrednja moč leposlovja. Pogovor med bralcem in besedilom in med bralci o besedilu, ta pogovor bralca skupaj s sobralci naredi močnejšega, vidi dlje, se sprašuje o samem sebi in o družbi, v kateri živi. V zadnjem času pišejo veliko provokativnih oz. problemskih oz. tabujskih tem (vsebin), za katere misli, da skušajo na vso (literarno) moč poudarjati, da odraščanje ni le pesmica in da dozorevanje prepogosto zaznamujejo tudi stiska, samota, nerazumevanje okolice, občutek drugačnosti, odrinjenosti, krivic. Nekateri šibko pismeni (odrasli) bralci želijo takšne knjige cenzurirati oz. prepovedati ali pa omejiti branje tovrstnih del. Kritično razmišljanje o problemih odraščanja nam da več moči kot nevednost ali sprenevedanje, da težav in stisk ni. Kakovostna književnost mora iti napisana tako, da vsakomur omogoča pogovor z besedilom. Torej pisatelj lahko piše o najbolj odraslih stvareh (npr. Niko Grafenauer), če jih prikazuje skozi prizmo otroškega oz. mladostniškega doživljanja sveta. Obenem je zavezana etiki, vrednotam, a seveda ob tem ne moralizira, soli pameti in daje nasvete. Predvsem pa meni, da ne sme biti otroška, posladkana, ponarejena v svoji želji po vzpostavljanju dialoga z bralcem. Po njegovem mnenju je roman *Gremo mi v tri krasne* eno izmed kakovostnih mladinskih del, saj bodo lahko v njem mladi

videli duhovito, a hkrati resno upodobitev lastnega sveta, želj, pričakovanj in morda tudi strahov najstnikov, za odrasle bralce pa je prav tako zanimiv. Po njegovem mnenju so poglobitne odlike romana tako humor, prepričljiva mladostniška perspektiva in osvetlitev vrednot (narava, sobivanje), kar je povsem drugačne od moderne prilepljenosti na koščke plastike, ki so iz dneva v dan v naših rokah. Vsako leposlovno delo je »zdravilec« ali zdravnik, ki nas ozdravi površnosti v videnju sveta in medsebojnih pogovorih. Avtor(ica) v njem ne pridiga, kako živeti, ponuja le modele za razmislek o samem sebi. Temu v teoriji pravimo razmišljujoči oz. kritični bralec, ki ve, da je branje najprej in predvsem pot k širitvi razprave o življenjskih možnostih, kot je nekoč zapisala Meta Grosman.

O tem, ali je mladinski roman tudi zdravilec, Igor Saksida pravi: *»Vsako leposlovno delo je »zdravilec« ali zdravnik, ki nas ozdravi površnosti v videnju sveta in medsebojnih pogovorih.«*

Konkretno o moči romana *Gremo mi v tri krasne* kot zdravilca pa pravi: *»Ima jo, in sicer predvsem zato, ker pred bralca ne postavlja ideala človeka iz reklame ali iz resničnostnega šova, torej nekoga, ki je bodisi idealen ali se mu smejimo, ampak govori o življenjskih preizkušnjah in dilemah mladih,. Posebej mi je všeč, da je avtorica znala tako odlično ločiti »fantovski« in »dekliški« glas, če smem tako reči – oblikovala je prepričljiva pripovedovalca, ki jima verjamemo.«*

Za izbor knjig za tekmovanje iz slovenščine za Cankarjevo priznanje upoštevajo tri merila, in sicer raznovrstnost izbranih knjig, kakovosti in zahtevnosti. Ostalim bralcem bi roman priporočal, ker je roman poln čudovitih domislic in zgodbenih preobratov. Vsebuje like, ki imajo težave z zasvojenostjo (s telefonom), z motnjami hranjenja, napadi panike, nekomunikativnostjo ... Mladim bralcem sporoča, naj se branja ne bojijo.

*»Ne bojte se branja, bojte se nebranja. Zakaj? Ker je branje priložnost, da odložite telefone ali ugasnete računalnik, odprete knjigo in si rečete: Ti dve uri branja sta samo zame. Briga me cel svet in vsa socialna omrežja, za vse puhlice in dražljaje – **zaslužim si čas zase!**«*

3.2.3. Intervju z g. Rokom Gumzejem, Logout

Tabor, ki je opisan v romanu in na prvi pogled izgleda fiktiven, sicer na podoben način vsako leto izvajajo pri Logout. Posamezni strokovnjaki iz Logout so tako tudi sodelovali pri nastanku romana. Posebej vključen je bil g. Rok Gumzej, diplomirani socialni pedagog, ki je soavtor spremne besede romana. Ko sem k sodelovanju pri nastanku raziskovalne naloge povabila podjetje Logout, se je odzval g. Rok Gumzej, kateremu sem zastavila naslednja vprašanja:

1. Kakšno moč imajo po vašem mnenju leposlovne knjige?
2. Kaj pa konkretnije mladinski roman?
3. *Gremo mi v tri krasne* je trenutno zelo brano mladinsko delo med mladimi. Zakaj menite, da je roman tako uspešen?
4. Mladi se žal pogosto srečujejo s stiskami, ki so predstavljene v romanu *Gremo mi v tri krasne*. Kaj lahko mladi naredijo, da jih preprečijo? Kje vse lahko mladi poiščejo pomoč, ko spoznajo težave?
5. Mladi bralci se ob branju pogosto poistovetijo z literarnimi liki. Kakšno vrednost ima potemtakem branje take književnosti za mlade?
6. Ali lahko mladim bralcem zgodba o mladih, ki preživljajo čas na taboru in iščejo rešitve za svoje stiske, pomaga na podoben način, kot če bi bili tudi sami na taboru, ki ga organizirate pri Logout?
7. Kot pisec spremne besede zagotovo dobro poznate roman *Gremo mi v tri krasne*. Kje je vrednost, da ga berejo mladi? Bi branje tega romana priporočali vsem mladim? Zakaj?
8. Zagotovo lahko mladinski roman na mlade vpliva na različne načine. Ali bi lahko bil tudi zdravilec?
9. Ima to moč tudi roman *Gremo mi v tri krasne*? Zakaj?
10. Bi kaj sporočili mladim bralcem?

Odgovore sem tudi v tem primeru prejela pisno (Priloga 14), povzetek pa navajam v tem poglavju.

Gospod Rok Gumzej meni, da so zgodbe izredno pomembne, saj se v njih najdemo, od njih se učimo in skozi njih lahko tudi predelujemo lastne stiske in negotovosti. Zanj je moč leposlovnih knjig torej v tem, da nam znajo prikazati nov pogled, nam dajo razumevanje in iz nas izzvati čustva. Smeh, solze, žalost, strah in veselje. Kar čuti junak v zgodbi, čutimo tudi mi. Mladinski romani se mu zdijo še posebej pomembni, ravno zaradi svoje ciljne publike, saj so to leta velikih

sprememb, močnih doživljanj, prvih ljubezni, razočaranj in iskanja svoje identitete. Meni, da če v mladostništvu beremo dobre mladostniške knjige, bomo od njih odnesli tudi dobre bazične vrednote. Roman je po njegovem mnenju uspešen, ker se dotika izjemno aktualnih tem, kot je duševno zdravje mladih in prekomerna uporaba digitalnih naprav. Bralci se hitro povežejo z Valentino in Urošem, ker je napisan kot dnevniški zapis, s čimer naredi glavna junaka tudi bolj ranljiva in odkrita. Logout ima posebne delavnice, kjer se pogovarjajo o stiskah, ki jih mladostniki doživljajo.

Predstavil je anekdoto, ki jo lahko povežemo z izražanjem stisk mladih in iskanjem rešitev za te:

»Imeli smo delavnico, kjer smo anonimno zaključevali nedokončane stavke in potem glasovali s katerim odgovorom se najbolj strinjamo. Stavek »Mladi bi morali večkrat...« so na skupini mladostniki množično potem zaključili s »...povedati, kaj jih actually muči.« Nato je sledila eno urna debata o stiskah, ki jih imajo, a jih ne upajo povedati. Niti staršem, niti prijateljem, nobenemu. Stiske potem ostanejo nenaslovljene in se obrnejo navznoter.

Zato je pomembno, da mladi govorijo o tem kaj se v njih dogaja. Kaj jih straši? Kaj jih stresira? Kako dojemajo sebe? Pogovor je izjemno zdravilo za naše duševne stiske in moramo se ga posluževati. Je pa seveda res, da je to odvisno tudi od okolja, kjer to lahko izražamo. Odgovornost je torej tudi na nas, starših, učiteljih, starejših, da smo jim vzor tudi z naslavljanju svojih notranjih stisk in obenem upora, ko jo sami potrebujejo.

In eno takšno varno okolje je lahko tudi knjiga, kjer lahko razmišljamo in doživljamo lastne stiske, skozi stiske junakov v knjigi.«

Mladi so pri njihovem Centru pomoči pri prekomerni rabi interneta Logout vedno dobrodošli. Pravi, da je za mlade bralce takšno branje izredno pomembno, saj so junaki za mlade vzorniki. Njihovo doživljanje sveta čutijo tudi bralci. Od njih se učijo, se z njimi strinjajo ali ne strinjajo ter od njih dobijo vpogled tudi v druga življenja, katera sami mogoče ne živijo. Pravi, da branje zgodb s tem pomaga mladim reševati njihove težave in jim daje željo po udeležbi na podobnih taborih. Logout te tabore tudi izvaja. Sam pravi, da občutke, ki jih doživi v knjigi, lahko na taboru potem osebno izkusi in predela v okolju, ne samo v sebi. Branje splošno predlaga mladim, saj nas uči potrpljenja in vztrajanja, trenira naše jezikovne sposobnosti in domišljijo. To ne pomeni, da digitalni svet ne ponuja prednosti, a vseeno moramo do njega pristopati uravnoteženo.

Gospod Rok Gumzej vidi vrednost romana predvsem v tem, da mladi znajo poiskati pomoč, ko/če jo potrebujejo: *»Vrednost branja romana Gremo mi v tri krasne vidim predvsem v tem, da se duševne stiske mladih obravnavajo v literaturi, ki je njim blizu, skozi teme, ki jo njim blizu. Mladi lahko skozi roman tudi spoznajo delo, ki strokovnjaki na področju duševnega zdravja opravljajo. Na ta način se ta »misterioznost« dela z duševnimi stiskami v očeh bralcev lahko tudi bolj normalizira in so s tem bolj pripravljeni poiskati pomoč, če se znajdejo v stiski.«*

Naše branje in doživljanje romana se mu zdi unikatna izkušnja, ki lahko enim daje uvid v naslavljanje lastnih stisk, drugim je mogoče branje zgolj sprostitev, spet tretjim le obvezno čtivo za domače branje. Pravi, da je to čar knjig, ki so lahko tudi zdravilec: *»Nekaterim je lahko tudi zdravilec. A pri tem se moramo zavedati, da svoje stiske na koncu dneva naslavljamo mi sami. Od nas je odvisno kaj bomo od teksta vzeli, kaj bomo tudi po branju pri sebi premlevali. So nam pa vsebine iz okolja seveda lahko v veliko oporo in pomoč.«*

Na vprašanje, ali ima to moč tudi roman *Gremo mi v tri krasne*, pa odgovarja: *»Seveda. Tudi sam sem že dobil epošna sporočila bralcev, ki so bili nad knjigo navdušeni in so izrazili, da so se v mnogih stiskah Valentine in Uroša našli. Razloge zakaj jih je knjiga tako nagovorila, sem opisal že pri prejšnjih vprašanjih.«*

Mladim bralcem želi sicer sporočiti, naj čim več berejo in razmišljajo o prebranem, tudi ko se z napisanim ne strinjajo. »Kaj vas od zgodbe odvrča? Kaj vas nagovori, kaj vas ne nagovori? Kje vidite sebe v zgodbi in kje opazite razlike v svojem dojemanju sveta okoli sebe in kako ga dojema junak zgodbe?« Pravi, da so nam zgodbe pomembne, saj tudi sami sebi govorimo zgodbo o tem, kdo smo. Če pa preberemo še kakšno drugo, pa bo tudi naša posledično boljša.

4. SKLEPNE UGOTOVITVE

H 1: Mladi berejo literaturo predvsem za sprostitev in v njej ne iščejo rešitev za svoje težave.

Hipoteza je potrjena. Večina intervjuvanih učencev knjige bere za sprostitev in zabavo. Pomoč v knjigah le redko kdaj iščejo, prej jo najdejo pri prijateljih. V knjige se največkrat zatečejo, kadar potrebujejo pomoč za šolo, iščejo neke podatke o snovi.

H 2: Mladi izbirajo knjige pod vplivom socialnih omrežij.

Hipoteza je delno potrjena. Mladi knjige izbirajo različno, preko socialnih omrežji, svetujejo jo jim prijatelji, znanci, vrstniki ali pa gredo v knjižnico. V knjižnici po knjigi pobrskaajo sami ali pa jim pomaga knjižničarka. Na izbiro knjige pogosto vpliva internet in spletne ocene knjig, ki so za nekatere učence pomembne.

H 3: Dekleta se bolj poistovetijo z ženskimi literarnimi liki, fantje z moškimi.

Hipoteza je potrjena. Dekleta se z ženskimi literarnimi liki lažje in bolj poistovetijo kot z moškimi, saj lažje in bolj dojemajo probleme žensk, mnoge se s podobnimi težavami soočajo tudi same ali pa poznajo neko osebo, ki se. Enako je pri dečkih. Bolj se poistovetijo z moškimi literarnimi liki, saj si lažje predstavljajo njihove težave kot težave, s katerimi se spopadajo ženske.

H 4: Mladinskega romana *Gremo mi v tri krasne* mladi ne interpretirajo kot pomoč oz. kot odgovore na njihova vprašanja.

Hipoteza je ovržena. Večina učencev je v romanu *Gremo mi v tri krasne* našla pomoč in odgovore na vprašanja oz. bi jih našla, če bi se spopadali s kakšno od podobnih situacij. Tudi strokovnjaki menijo, da knjiga pomaga kot zdravilec in odgovori na veliko vprašanj mladih.

H 5: Mladi zgodbo razumejo kot fiktivno in ne kot realno sliko današnje družbe.

Hipoteza je ovržena. Mladi menijo, da je zgodba precej realistična. V njej se dogajajo podobne stvari, kot v realnosti. Odnosi med mladostniki in starši so precej podobni realnim. Mladi imajo podobne težave kot mladostniki in se nanje odzovejo na podoben način.

H 6: Mladi imajo podobne stiske, težave kot literarni liki romana *Gremo mi v tri krasne*.

Hipoteza je potrjena. Veliko mladih se s tem sooča. Večina intervjuvanih učencev se s podobnimi stiskami (še) ne sooča, ampak to opažajo pri svojih vrstnikih. Skoraj vsak mladostnik ima podobno stisko, ki jo z branjem romana lahko reši ali poišče pomoč, lahko komaj spozna, da se z nečim sooča. Mladostnik lahko opazi pri svojih prijateljih in sovrstnikih, jim skuša pomagati in bolje prikazati pomen in rešitev neke stiske, ki se je bližnji morda ne zavedajo.

H 7: Strokovnjaki menijo, da branje lahko mladim pomaga pri stiskah, težavah.

Hipoteza je potrjena. Menijo, da knjiga lahko pomaga kot zdravilec in mladim bralcem daje odgovore na vprašanja. Branje knjig jim pomaga razumeti te stiske in tako se lažje poistovetijo z njimi. Tako jih lažje rešijo in najdejo pomoč zase ali za prijatelje in vrstnike.

H 8: Strokovnjaki mladim priporočajo branje mladinskih problemskih romanov.

Hipoteza je potrjena. Strokovnjaki menijo, da branje mladinskih problemskih romanov pomaga. Z njimi mladi lažje rešijo in razumejo težave drugih mladostnikov. Nanje dobro vpliva. Dr. Igor Saksida tudi pravi, da je vsako leposlovno delo »zdravilec« ali zdravnik, ki nas ozdravi površnosti v videnju sveta in medsebojnih pogovorih.

5. ZAKLJUČEK

Z raziskovalno nalogo sem se letos srečala prvič. Zdi se mi edinstvena izkušnja, ki bi jo z veseljem ponovila. Ko sem začela z raziskovalno nalogo, se mi je zdela naporna. Včasih sem že hotela obupati, a mi je mentorica pomagala in me spodbudila k delu. Hvaležna sem za njeno pomoč in za to izkušnjo, ki mi bo v življenju prišla prav. Poleg tega pa mi je omogočila obogatiti in nadgraditi moje znanje o književnosti in mladinskih problemskih romanih.

Iskanje podatkov, brskanje po spletu in knjigah je zelo zabavno, hkrati pa tudi uporabno za prihodnost. Med delom raziskovalne naloge sem bolje spoznala probleme mladostnikov in program podjetja Logout. Spoznala sem veliko podatkov o določeni vrsti zasvojenosti, ki so predstavljene na prijazen in razumljiv način.

Teoretične podatke sem pridobivala predvsem na spletu in knjigah. Ostale podatke pa sem pridobila z intervjuji. Bolje sem spoznala, kako izgleda intervju in kaj vse je pri njem pomembno. Vsi učenci in strokovnjaki, ki so na moja vprašanja odgovorili, so mi pomagali pri raziskovalni nalogi. Hvaležna sem jim za njihove prijazne odgovore in sodelovanje, tudi ko sem potrebovala še kakšne dodatne informacije.

Opravila sem devet intervjujev z učenci 8. in 9. razreda Osnovne šole Antona Aškerc Rimske Toplice, ki so v šolskem letu 2021/2022 tekmovali na tekmovanju iz slovenščine za Cankarjevo priznanje in za ta namen prebrali roman Nataše Konc Lorenzutti *Gremo mi v tri krasne*. Med intervjuvanjem in pisanjem raziskovalne naloge sem spoznala, da mladostniki knjige res berejo večinoma le za zabavo in sprostitev. Na njihovo izbiro knjig veliko vplivajo mnenja prijateljev, znancev in sovrstnikov, prav tako pa socialna omrežja. Dekleta se lažje poistovetijo z ženskimi literarnimi liki in jih bolje razumejo. Enako velja za fante in moške literarne like. Večina učencev meni, da roman *Gremo mi v tri krasne* pomaga odgovoriti na vprašanja, jim bolje prikaže stiske njihovih vrstnikov, saj je predstavljen na realen način, podobno kot mladi doživljamo svet okrog sebe. Intervjuvani učenci se z težavami, kot jih imajo literarni liki v knjigi, (še) ne sooča. Ampak podobne težave opažajo pri svojih vrstnikih. Intervjuvani učenci, ki so se tudi udeležili tekmovanja iz slovenščine za Cankarjevo priznanje, so kritični bralci. Na podlagi opravljenih intervjujev sem namreč spoznala, da so kritični bralci, saj se branja lotijo aktivno, razmišljuje, analitično, kakor je opredeljeno tudi v teoriji. Na podlagi prebranega so namreč razmišljali o predstavljenih stiskah mladostnikov in zato bi ta roman priporočali tudi ostalim mladim, ki imajo različne stiske ali pa tudi ne. Menijo, da roman realno opisuje svet

mladih, katerega bi lahko ali pa morali spoznavati vsi. Verjamejo, da branje take literature lahko pomaga, seznanja populacijo s stiskami mladih. Tudi strokovnjaki menijo, da branje pomaga pri raznih težavah ali vsaj mladostnike seznani z njimi. S tem namenom tudi intervjuvani strokovnjaki, Nataša Konc Lorenzutti dr. Igor Saksida in Rok Gumzej, branje problemskih romanov zelo priporočajo.

Pri raziskovalni mi je bilo najbolj všeč brskanje po spletu, kjer sem se med drugim naučila in spoznala veliko novih stvari in spletnih strani, kot je Logout. Prav tako mi je bilo všeč intervjuvanje učencev. Želela bi si, da bi na naši šoli več učencev sodelovalo pri tekmovanju iz slovenščine za Cankarjevem priznanje. Saj bi tako lahko intervjuvala več učencev.

Tako se moje raziskovanje zaključi in hkrati šele začne. Zdaj z drugačnimi očmi opazujem vrstnike z njihovimi problemi in jih lažje razumem. Menim, da je to ena izmed prednosti, ki me bo spremljala celo življenje. Ko bom imela kaj časa, bom z veseljem prebrala še kakšen mladinski problemski roman, kot je *Gremo mi v tri krasne*, in razmišljala, kaj mi ta roman sporoča, česa se ob njem lahko naučim.

Vedno me bo namreč spremljalo vprašanje oz. misel, ki jo je v intervjuju zapisal dr. Igor Saksida: »*Je književnost ogledalo ali mehka blazina za popoldanski počitek?*«

6. VIRI

Blatnik-Mohar M. (2003). Beremo skupaj: priročnik za spodbujanje branja. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Grosman M. (2006). *Razsežnosti branja: za boljšo bralno pismenost*. Ljubljana: Karantanija.

Haramija D. (2020). Gradniki bralne pismenosti: teoretična izhodišča [Elektronski vir]. Maribor: Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Knaflič L. (2009). *Branje za znanje in branje za zabavo*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Kordigel Aberšek Z. in Saksida I. (1992). *Branje ali branje*. Jezik in slovstvo. 37 (3–4), 75–82.

Kropp P. (2000). *Vzgajanje bralca: naj vaš otrok postane bralec za vse življenje*. Tržič: Učila.

Logout (b. d.). Na Logout. Pridobljeno 17. 10. 2021 na <https://www.logout.org/sl/>.

Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo (2018). *Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_slovenscina.pdf.

Nataša Konc Lorenzutti. (b. d.) Na Društvo slovenskih pisateljev. Pridobljeno 10. 11. 2021 na <https://drustvo-dsp.si/pisatelji/natasa-konc-lorenzutti/>.

Nataša Konc Lorenzutti. (b. d.) Na Wikipedija. Pridobljeno 10. 11. 2021 na https://sl.wikipedia.org/wiki/Nata%C5%A1a_Konc_Lorenzutti.

Pečjak S. (1999). *Osnove psihologije branja*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Pečjak S. (2015). *Bralne učne strategije*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Pečjak S., Bucik N., Gradišar A., Peklaj C. (2006). *Bralna motivacija v šoli*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Pečjak V. (1991). *Hitro in uspešno branje*. Ljubljana: Samozaložba.

Saksida I. (2015). *Cankarjevo tekmovanje v osnovni šoli: Kaj menijo mentorice in mentorji?*. *Jezik in slovstvo*. 60 (2), 95–111.

Slovar slovenskega knjižnega jezika, druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja, www.fran.si, dostop 27. 11. 2021.

Zavod Republike Slovenije za šolstvo (2019). *Pravilnik o tekmovanju učencev in dijakov s področja slovenščine za Cankarjevo priznanje*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Dostopno na: <https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2021/08/2021-08-12-Pravilnik-tekmovanje-slovenscina-2021.pdf>.

10 razlogov, zakaj je za vas dobro, da berete knjige!. (16. 2. 2016). Na Govori.se. Pridobljeno 17. 1. 2022 na <https://govori.se/zanimivosti/10-razlogov-zakaj-je-za-vas-dobro-da-berete-knjige/>.

7. PRILOGE

7.1. Priloga 1: Intervju z učenko 9D1

1. Katere knjige rada bereš (vrsta knjige, tema)?

Najraje berem realistične knjige, ko so poučne pa rada imam da je vesel konec oz. da se ne konča kar nekje sredi zgodbe.

2. Kako se pa odločiš da boš neko knjigo prebrala? Kako se odločiš katero boš izbrala?

Najprej na podlagi avtorja, če mi avtor zveni zanimiv. Pa če mi je naslov všeč, pa če je vzadaj zanimivo napisan odlomek iz zgodbe, drugače pa se je ponavadi ne lotim

3. A kdaj vprašaš kakšnega od svojih prijateljev, ali pa vidiš na spletu neko knjigo pa ti je všeč in jo greš iskat v knjižnico?

Ja, včasih na internetu, recimo včasih pri prijateljih ali pa v knjižnici, če brskam po knjižnih policah in če mi je všeč tista knjiga, platnica sploh, pol jo grem brat.

4. Ali kdaj izbiraš knjige glede na tvoje počutje ali pa razpoloženje?

Po navadi imam raje vesele knjige, da niso depresivne da bi se želeli pobijati tam. Ubistvu ja, da so vesele sploh pa da imajo vesel konec.

5. Ali se kdaj zatečeš k iskanju neke pomoči v knjige?

Ja, večkrat k knjižničarki, če česa ne vem. Ali pa recimo, če ne vem kaj bi prebrala ali pa vprašam za mnenje prijatelje ali pa na internetu kaj poiščem.

6. Kako se branja takšnih knjig sploh lotiš?

Ubistvu odklopim se stran od elektronike, ker drugače branje ni pristno. Bolj všeč so mi te navadne knjige kakor e-knjige. Zaradi tistega občutka držanja knjige v rokah.

7. Si kdaj kakšne stvari izpisuješ (neke verze, neke pomembne besede ali pa nekaj kar ti je všeč/ se te dotakne)?

Po navadi ne. Razen če je recimo za šolo in si moram zapomnit čim več stvari

8. A vam v primeru da se v knjigi najdete branje nje pomaga ali stvari poslabša?

Po navadi mi pomaga, ker recimo vem kako rešiti težave pa probleme

9. Kako ste se počutili ob branju knjige *Gremo mi v tri krasne*?

Ubistvu nekako ljudje so dosti depresivni v knjigi. Drugače je bila vredno, ker so si pomagali pa so bili prijatelji.

10. Ti je katera zgodba od teh mladih bila še posebej blizu?

Ne, niti ne najbolj.

11. Ali se tudi sami znajdete v kakšni podobni situaciji, kot so se ti mladi? Kdaj?

Ja včasih (smeh), včasih mogoče, če gledam kak zanimiv film ali pa kaj takega. Takrat je res težko se odklopiti od vsega.

12. Ali se lahko poistovetiš z glavnima književnima junakoma (fantje s Urošem, dekleta z Valentno)?

Z njenimi problemi ne. Ampak mogoče s karakterjem, torej da delujem precej odraslo.

13. Kako pa razumeš odnos mladih do staršev v knjigi?

Na začetku je bil zelo slab pri večini. Potem se je pa bistveno izboljšal in so potem tudi starši ugotovili da njihovi otroci niso 5 let stari in da znajo reševati svoje probleme in ne potrebujejo nekih diktatur.

14. A vam je točno ta knjiga pomagala odgovoriti na nekakšno vprašanje ali pa vam rešila kakšno stisko?

Ja.

15. A bi komu priporočali branje te knjige?

Ja, tistim ki je še niso prebrali, sošolcem, sošolkam.

16. A bi nekomu ki ima nek problem, ki ga ti vidiš priporočala branje te knjige?

Bi, ker bi mogoče tista oseba spoznala, če še ne opazi, da ima take probleme in bi znala poiskati pomoč.

17. In misliš da če bi ti imela takšen problem bi našla svoj odgovor v tej knjigi?

Ja bi, recimo ti tabori so ubistvu dovolj kvalitetni, da se odklopijo od tehnologije in se bolj posvetijo prijateljstvu pa tem stvarim.

18. Kakšen vpliv je knjiga na splošno na vas pustila?

Dober.

7.2. Priloga 2: Intervju z učenko 9D2

1. Katere knjige rada bereš (vrsta knjige, tema)?

Rada berem knjige, ki so zanimive.

2. Kako se pa odločiš da boš neko knjigo prebrala? Kako se odločiš katero boš izbrala? Ali raje bereš slovenske ali tuje avtorje?

Po platnici in opisu na koncu knjige. Raje berem tuje.

3. A kdaj vprašaš kakšnega od svojih prijateljev, ali pa vidiš na spletu neko knjigo pa ti je všeč in jo greš iskat v knjižnico?

Po navadi slišim od prijateljev in jo grem iskat v knjižnico.

4. Ali kdaj izbiraš knjige glede na tvoje počutje ali pa razpoloženje?

Ja, poleti rada berem knjige, ki so bolj poletne.

5. Ali se kdaj zatečeš k iskanju neke pomoči v knjige?

Ne.

6. Kako se branja takšnih knjig sploh lotiš?

Samo začnem jo brat.

7. Si kdaj kakšne stvari izpisuješ (neke verze, neke pomembne besede ali pa nekaj kar ti je všeč/ se te dotakne)?

Ne, ampak si dam listke noter in če grem kdaj čez knjigo potem se spomnim.

8. A vam v primeru da se v knjigi najdete branje nje pomaga ali stvari poslabša?

Pomaga, ker potem se bolj s knjigo povežeš

9. Kako ste se počutili ob branju knjige *Gremo mi v tri krasne*?

Ugotovila sem da nekateri ljudje dejansko rabijo pomoč, ker imajo težave.

10. Vam je katera zgodba od teh mladih bila še posebej blizu? Zakaj ?

Ja, Valentinina. Saj misli da ni dovolj dobra. Drugače pa imajo vsi veliko težav.

11. Ali se tudi sami znajdete v kakšni podobni situaciji, kot so se ti mladi? Kdaj?

/

12. Ali se lahko poistovetite z glavnima književnima junakoma (fantje s Urošem, dekleta z Valentno)?

Ne, saj težko razumem njene probleme.

13. Kako pa razumete odnos mladih do staršev v knjigi?

Odnosi so se skozi knjigo poboljšali. Čez dogajanje so ugotavljali, da starši niso tako naporni in imajo dejansko prav.

14. A vam je točno ta knjiga pomagala odgovoriti na nekakšno vprašanje ali pa vam rešila kakšno stisko?

Ne.

15. A bi komu priporočali branje te knjige?

Vsem, ki imajo težave.

16. A bi nekomu ki ima nek problem, ki ga vi vidite priporočala branje te knjige?

Ja, mislim da bi našli rešitev.

17. In misliš da če bi vi imeli takšen problem bi našla svoj odgovor v tej knjigi?

Ja, saj je predstavljenih veliko odgovorov.

18. Kakšen vpliv je knjiga na splošno na vas pustila?

Zelo dober.

7.3. Priloga 3: Intervju z učenko 9D3

1. Katere knjige rada bereš (vrsta knjige, tema)?

Berem ljubezenske romane in detektivke.

2. Kako se pa odločiš da boš neko knjigo prebrala? Kako se odločiš katero boš izbrala? Ali raje bereš slovenske ali tuje avtorje?

Odvisno kaj si želim prebrat v tistem trenutku in pa če mi je všeč avtor.

3. A kdaj vprašaš kakšnega od svojih prijateljev, ali pa vidiš na spletu neko knjigo pa ti je všeč in jo greš iskat v knjižnico?

Po navadi vprašam prijatelje.

4. Ali kdaj izbiraš knjige glede na tvoje počutje ali pa razpoloženje?

Ne.

5. Ali se kdaj zatečeš k iskanju neke pomoči v knjige?

Ne, ker mi nikoli niso znale dati pravega odgovora.

6. Kako se branja takšnih knjig sploh lotite?

Nimam nekega posebnega sistema, samo začnem jo brat.

7. Si kdaj kakšne stvari izpisujete (neke verze, neke pomembne besede ali pa nekaj kar ti je všeč/ se te dotakne)?

Ne, razen če je za šolo.

8. A vam v primeru da se v knjigi najdete branje nje pomaga ali stvari poslabša?

Pomaga, saj se seznanim z liki ki so morda imeli enake težave kot jaz.

9. Kako ste se počutili ob branju knjige *Gremo mi v tri krasne*?

Bila mi je všeč.

10. Vam je katera zgodba od teh mladih bila še posebej blizu?

Če gledamo na celoto knjige potem ja, če ne pa ne. Ja, ker imajo vsi neke probleme vsak ima nekaj svojega v glavi, vsak si zna zastavit neko vprašanje na katerega ne zna odgovorit, včasih smo tudi mi taki. Ne, ker nimam jaz točno takšnih problemov kot ji imajo ti v knjigi.

11. Ali se tudi sami znajdete v kakšni podobni situaciji, kot so se ti mladi? Kdaj?

Ne, saj imam poleg sebe vedno pomoč.

12. Ali se lahko poistovetite z glavnima književnima junakoma (fantje s Urošem, dekleta z Valentno)?

Ne, seveda slabe misli pridejo včasih v mojo glavo, ampak v glavnem ne.

13. Kako pa razumete odnos mladih do staršev v knjigi?

Imajo različne odnose. Nekateri dober nekateri slab odnos, eni krivijo starše drugi pa sami sebe. Jaz imam boljši odnos z mamo kot atijem.

14. A vam je točno ta knjiga pomagala odgovoriti na nekakšno vprašanje ali pa vam rešila kakšno stisko?

Ne.

15. A bi komu priporočali branje te knjige?

Ja, mladim ki se znajdejo v stiskah pa se tega ne zavedajo.

16. A bi nekomu ki ima nek problem, ki vi vidite priporočala branje te knjige?

Nekomu ki se ne zaveda, da ima težave in bi se lahko s to knjigo povezal.

17. In misliš da če bi vi imeli takšen problem bi našla svoj odgovor v tej knjigi?

Verjetno ja.

18. Kakšen vpliv je knjiga na splošno na vas pustila?

Ni bila nič posebnega.

7.4. Priloga 4: Intervju z učenko 8D1

1. Katere knjige rada bereš (vrsta knjige, tema)?

Pustolovske, ljubezenske, avanturistke.

2. Kako se pa odločiš da boš neko knjigo prebrala? Kako se odločiš katero boš izbrala? Ali raje bereš slovenske ali tuje avtorje?

Po opisu in po naslovu.

3. A kdaj vprašaš kakšnega od svojih prijateljev, ali pa vidiš na spletu neko knjigo pa ti je všeč in jo greš iskat v knjižnico?

Odkvisno, vse to ja.

4. Ali kdaj izbiraš knjige glede na tvoje počutje ali pa razpoloženje?

Tudi ja.

5. Ali se kdaj zatečeš k iskanju neke pomoči v knjige?

Ja večkrat ob različnih problemih.

6. Kako se branja takšnih knjig sploh lotite?

Če gre za tekmovanje jo berem bolj natančno, če pa gre za moj prosti čas jo berem bolj sproščeno.

7. Si kdaj kakšne stvari izpisujete (neke verze, neke pomembne besede ali pa nekaj kar ti je všeč/ se te dotakne)?

Ne, razen če gre za tekmovanje.

8. A vam v primeru da se v knjigi najdete branje nje pomaga ali stvari poslabša?

To me samo privlači da še več berem.

9. Kako ste se počutili ob branju knjige *Gremo mi v tri krasne*?

Bila mi je okej, ker so to stvari ki jih lahko doživlja vsak, vsak dan.

10. Vam je katera zgodba od teh mladih bila še posebej blizu?

Tako da bi jo jaz podoživela ne, knjiga kot sama mi je bila vseč ampak da bi se pa poistovetila pa ne.

11. Ali se tudi sami znajdete v kakšni podobni situaciji, kot so se ti mladi? Kdaj?

Tudi včasih, hitro me zgrabi panika.

12. Ali se lahko poistovetite z glavnima književnima junakoma (fantje s Urošom, dekleta z Valentno)?

Ja, razumem njo situacijo.

13. Kako pa razumete odnos mladih do staršev v knjigi?

Vsak ima svoj odnos s starš, jaz imam lep odnos s starši in jih spoštujem, nekateri pa malo drugače. V knjigi je odnos prikazan realno, včasih ko si jezen se malo zdereš na starše.

14. A vam je točno ta knjiga pomagala odgovoriti na nekakšno vprašanje ali pa vam rešila kakšno stisko?

Ne.

15. A bi komu priporočali branje te knjige?

Vsem, ker se iz nje lahko veliko naučiš.

16. A bi nekomu ki ima nek problem, ki vi vidite priporočala branje te knjige?

Ja, lahko bi našel rešitev.

17. In misliš da če bi vi imeli takšen problem bi našla svoj odgovor v tej knjigi?

Ja.

18. Kakšen vpliv je knjiga na splošno na vas pustila?

Dober, zdaj se vidi da moraš ljudi s takimi problemi spoštovati ne pa se norčevati iz njih ali jih zaničevati.

7.5. Priloga 5: Intervju z učencem 8F1

1. Katere knjige rada bereš (vrsta knjige, tema)?

Rad berem pustalovske knjige ali knjige za mlade, ker so navdihujoče in te veliko naučijo.

2. Kako se pa odločiš da boš neko knjigo prebrala? Kako se odločiš katero boš izbrala? Ali raje bereš slovenske ali tuje avtorje?

Malo pogledam po knjižnici in se odločim po platnici. Ni mi važen avtor.

3. A kdaj vprašaš kakšnega od svojih prijateljev, ali pa vidiš na spletu neko knjigo pa ti je všeč in jo greš iskat v knjižnico?

Po navadi samo vzamem eno knjigo ki mi pade v oči.

4. Ali kdaj izbiraš knjige glede na tvoje počutje ali pa razpoloženje?

Ne.

5. Ali se kdaj zatečeš k iskanju neke pomoči v knjige?

Niti ne, vedno mi pomagajo prijatelji.

6. Kako se branja takšnih knjig sploh lotite?

Naj prej pogledam, če so kakšne slike, potem grem brati.

7. Si kdaj kakšne stvari izpisujete (neke verze, neke pomembne besede ali pa nekaj kar ti je všeč/ se te dotakne)?

Ja, če se gre za tekmovanje potem ja.

8. A vam v primeru da se v knjigi najdete branje nje pomaga ali stvari poslabša?

Pomaga, saj ima veliko rešitev.

9. Kako ste se počutili ob branju knjige *Gremo mi v tri krasne*?

Dobro, ker je nisem se nikoli bral.

10. Vam je katera zgodba od teh mladih bila še posebej blizu?

Ja ker sem prebral že avtobus ob treh mi je zgodba še bolj všeč.

11. Ali se tudi sami znajdete v kakšni podobni situaciji, kot so se ti mladi? Kdaj?

Ne.

12. Ali se lahko poistovetite z glavnima književnima junakoma (fantje s Urošem, dekleta z Valentno)?

Ja, Uroš je dober govornik in mislim da bi bil lahko tudi moj prijatelj.

13. Kako pa razumete odnos mladih do staršev v knjigi?

Je realen.

14. A vam je točno ta knjiga pomagala odgovoriti na nekakšno vprašanje ali pa vam rešila kakšno stisko?

Ne, ker nimam nobene podobne stiske.

15. A bi komu priporočali branje te knjige?

Vsem mladim in starejšim.

16. A bi nekomu ki ima nek problem, ki ga vi vidite priporočali branje te knjige?

Ja, lahko bi rešil problem.

17. In misliš da če bi vi imeli takšen problem bi našla svoj odgovor v tej knjigi?

Ja, vsebuje veliko rešitev na probleme.

18. Kakšen vpliv je knjiga na splošno na vas pustila?

Dober, saj še nikoli nisem bral tako srčne knjige.

7.6. Priloga 6: Intervju z učenko 8D2

1. Katere knjige rada bereš (vrsta knjige, tema)?

Različne ljubezenske in pustolovske ali pa kriminalke.

2. Kako se pa odločiš da boš neko knjigo prebrala? Kako se odločiš katero boš izbrala? Ali raje bereš slovenske ali tuje avtorje?

Po naslovu in po sliki ali pa če mi kdo priporoča kaj. Avtor mi ni tako pomemben.

3. A kdaj vprašaš kakšnega od svojih prijateljev, ali pa vidiš na spletu neko knjigo pa ti je všeč in jo greš iskat v knjižnico?

Ja, vse našteto.

4. Ali kdaj izbiraš knjige glede na tvoje počutje ali pa razpoloženje?

Ja.

5. Ali se kdaj zatečeš k iskanju neke pomoči v knjige?

Ja, ko sem pod stresom grem brat knjige.

6. Kako se branja takšnih knjig sploh lotite?

Poskušam jo čim bolj doživeti v svoji glavi in se čim bolj poistovetiti z njo.

7. Si kdaj kakšne stvari izpisujete (neke verze, neke pomembne besede ali pa nekaj kar ti je všeč/ se te dotakne)?

Ponavadi ne, odvisno od knjige in situacije.

8. A vam v primeru da se v knjigi najdete branje nje pomaga ali stvari poslabša?

Pomaga, če sem pod stresom ali sem žalostna sem potem bolj vesela.

9. Kako ste se počutili ob branju knjige *Gremo mi v tri krasne*?

Knjiga mi je bila zelo všeč, ker je pisateljica uporabljala sleng in realno opisovala kakšno je stanje mladostnikov s telefoni, ni si izmišljevala.

10. Vam je katera zgodba od teh mladih bila še posebej blizu?

Ne, mogoče Blaž in panični napadi.

11. Ali se tudi sami znajdete v kakšni podobni situaciji, kot so se ti mladi? Kdaj?

Ja, kot Uroš da sem preveč na telefonu.

12. Ali se lahko poistovetite z glavnima književnima junakoma (fantje s Urošem, dekleta z Valentno)?

Ja, ampak nisem nikoli doživela kakšne podobne izkušnje kot ona.

13. Kako pa razumete odnos mladih do staršev v knjigi?

Včasih smo preveč nesramni do njih, se deremo na njih, ampak drugače so vredni naši odnosi ponavadi. V knjigi nekateri niso marali staršev, kasneje so ugotovili, da jim želijo samo dobro.

14. A vam je točno ta knjiga pomagala odgovoriti na nekakšno vprašanje ali pa vam rešila kakšno stisko?

Ne.

15. A bi komu priporočali branje te knjige?

Tisti ki se srečuje z kakršnimi koli težavami s starši, odnosi z drugimi, tistimi ki do preveč na telefonu.

16. A bi nekomu ki ima nek problem, ki vi vidite priporočala branje te knjige?

Ja, saj mu lahko pomaga.

17. In misliš da če bi vi imeli takšen problem bi našla svoj odgovor v tej knjigi?

Ja.

18. Kakšen vpliv je knjiga na splošno na vas pustila?

Da smo vsi ljudje različni, da imamo različne sposobnosti in različne »napake« in se srečujemo z različnimi težavami in da moramo to vse sprejeti.

7.7. Priloga 7: Intervju z učenko 8D2

1. Katere knjige rada bereš (vrsta knjige, tema)?

Kriminalke in vse podobno temu.

2. Kako se pa odločiš da boš neko knjigo prebrala? Kako se odločiš katero boš izbrala? Ali raje bereš slovenske ali tuje avtorje?

Po naslovu in opisu, ki je na zadnji strani.

3. A kdaj vprašaš kakšnega od svojih prijateljev, ali pa vidiš na spletu neko knjigo pa ti je všeč in jo greš iskat v knjižnico?

Včasih vprašam koga za predlog ja.

4. Ali kdaj izbiraš knjige glede na tvoje počutje ali pa razpoloženje?

Ja.

5. Ali se kdaj zatečeš k iskanju neke pomoči v knjige?

Do zdaj še ne.

6. Kako se branja takšnih knjig sploh lotite?

Ne vem, začneš brat. (smeh)

7. Si kdaj kakšne stvari izpisujete (neke verze, neke pomembne besede ali pa nekaj kar ti je všeč/ se te dotakne)?

Ne, po navadi ne. Razen če je za šolo.

8. A vam v primeru da se v knjigi najdete branje nje pomaga ali stvari poslabša?

Pomaga, lažje razumem vse.

9. Kako ste se počutili ob branju knjige *Gremo mi v tri krasne*?

Ni se mi zdela nič posebnega.

10. Vam je katera zgodba od teh mladih bila še posebej blizu?

Ne.

11. Ali se tudi sami znajdete v kakšni podobni situaciji, kot so se ti mladi? Kdaj?

Ne.

12. Ali se lahko poistovetite z glavnima književnima junakoma (fantje s Urošem, dekleta z Valentno)?

Ni se me preveč dotaknila.

13. Kako pa razumete odnos mladih do staršev v knjigi?

So precej realistični.

14. A vam je točno ta knjiga pomagala odgovoriti na nekakšno vprašanje ali pa vam rešila kakšno stisko?

Ne, nimam nobenih podobnih problemov.

15. A bi komu priporočali branje te knjige?

Mogoče, tem ki so preveč na telefonu.

16. A bi nekomu ki ima nek problem, ki vi vidite priporočala branje te knjige?

Mogoče ni posebej predstavljen noben problem od teh najstnikov, ampak je samo omenjeno.

17. In misliš da če bi vi imeli takšen problem bi našla svoj odgovor v tej knjigi?

Mogoče.

18. Kakšen vpliv je knjiga na splošno na vas pustila?

Da se bolj zavedamo o svojih problemih in da jih poskusimo rešit.

7.8. Priloga 8: Intervju z učencem 8F2

1. Katere knjige rad bereš (vrsta knjige, tema)?

Avanturske.

2. Kako se pa odločiš da boš neko knjigo prebrala? Kako se odločiš katero boš izbrala? Ali raje bereš slovenske ali tuje avtorje?

Po opisu knjige zadaj pa po naslovu.

3. A kdaj vprašaš kakšnega od svojih prijateljev, ali pa vidiš na spletu neko knjigo pa ti je všeč in jo greš iskat v knjižnico?

Ne, po navadi pridem v knjižnico in vzamem knjigo če mi je všeč.

4. Ali kdaj izbiraš knjige glede na tvoje počutje ali pa razpoloženje?

Ja, ko se slabše počutim grem brat neko bolj počasno knjigo.

5. Ali se kdaj zatečeš k iskanju neke pomoči v knjige?

Ne.

6. Kako se branja takšnih knjig sploh lotite?

Nekam se usedem in začneš brat.

7. Si kdaj kakšne stvari izpisujete (neke verze, neke pomembne besede ali pa nekaj kar ti je všeč/ se te dotakne)?

Ja, če je za tekmovanje ali pa za domače branje, takrat si izpisujem pomembnejše podatke, osebe, kaj kdo dela... Ko pa v prostem času berem pa ne.

8. A vam v primeru da se v knjigi najdete branje nje pomaga ali stvari poslabša?

Pomaga, bolj se zavedam vsega.

9. Kako ste se počutili ob branju knjige *Gremo mi v tri krasne*?

Bila je zabavna, zdi se mi pomembno vedeti težave drugih sovrstnikov.

10. Vam je katera zgodba od teh mladih bila še posebej blizu?

Ne.

11. Ali se tudi sami znajdete v kakšni podobni situaciji, kot so se ti mladi? Kdaj?

Zaenkrat ne, se pa težko spravim učiti, ko se mi ne da.

12. Ali se lahko poistovetite z glavnima književnima junakoma (fantje s Urošem, dekleta z Valentno)?

Ne, nimam ravno neke zasvojenosti z telefonom ali pa kaj takega. Ampak menim da je to normalno in pogosto za našo starost.

13. Kako pa razumete odnos mladih do staršev v knjigi?

Zdi se mi realen.

14. A vam je točno ta knjiga pomagala odgovoriti na nekakšno vprašanje ali pa vam rešila kakšno stisko?

Ne.

15. A bi komu priporočali branje te knjige?

Ja, vsem.

16. A bi nekomu ki ima nek problem, ki vi vidite priporočala branje te knjige?

Ja, povedal bi mu o čem se gre knjiga in jo priporočil.

17. In misliš da če bi vi imeli takšen problem bi našla svoj odgovor v tej knjigi?

Mogoče.

18. Kakšen vpliv je knjiga na splošno na vas pustila?

Ni vplivala na mene kaj preveč, mi je pa bila zanimiva.

7.9. Priloga 9: Intervju z učencem D83

1. Katere knjige rad bereš (vrsta knjige, tema)

Ali znanstvene ali pa bolj raziskovalne.

2. Kako se pa odločiš da boš neko knjigo prebrala? Kako se odločiš katero boš izbrala? Ali raje bereš slovenske ali tuje avtorje?

Če me naslov pritegne, ni mi pomemben avtor.

3. A kdaj vprašaš kakšnega od svojih prijateljev, ali pa vidiš na spletu neko knjigo pa ti je všeč in jo greš iskat v knjižnico?

Včasih mi kdo kaj svetuje, drugače pa grem v knjižnico kar.

4. Ali kdaj izbiraš knjige glede na tvoje počutje ali pa razpoloženje?

Ne.

5. Ali se kdaj zatečeš k iskanju neke pomoči v knjige?

Ja včasih, ko me kaj zanima ali pa kaj rabim iz nje.

6. Kako se branja takšnih knjig sploh lotite?

Ubistvu začnem samo brat.

7. Si kdaj kakšne stvari izpisujete (neke verze, neke pomembne besede ali pa nekaj kar ti je všeč/ se te dotakne)?

Včasih ja.

8. A vam v primeru da se v knjigi najdete branje nje pomaga ali stvari poslabša?

Pomaga.

9. Kako ste se počutili ob branju knjige *Gremo mi v tri krasne*?

Bila mi je zelo zanimiva, na nek način kako imajo te tabore, ki pomagajo stalim otrokom, ki se slabo počutijo ali pa so odvisni od telefonov pa teh naprav.

10. Vam je katera zgodba od teh mladih bila še posebej blizu?

Ne.

11. Ali se tudi sami znajdete v kakšni podobni situaciji, kot so se ti mladi? Kdaj?

Ne.

12. Ali se lahko poistovetite z glavnima književnima junakoma (fantje s Urošom, dekleta z Valentno)?

Ne ampak razumem njeno zgodbo.

13. Kako pa razumete odnos mladih do staršev v knjigi?

Enim grejo na živce, eni se sploh ne pogovarjajo z njimi in so jezni na njih, zdi se mi realno tako kot je v resnici.

14. A vam je točno ta knjiga pomagala odgovoriti na nekakšno vprašanje ali pa vam rešila kakšno stisko?

Ne.

15. A bi komu priporočali branje te knjige?

Ja ali sošolcem ali prijateljem, rekla bi jim da je zanimiva.

16. A bi nekomu ki ima nek problem, ki vi vidite priporočala branje te knjige?

Ja, da bi našel rešitev.

17. In misliš da če bi vi imeli takšen problem bi našla svoj odgovor v tej knjigi?

Ja bi.

18. Kakšen vpliv je knjiga na splošno na vas pustila?

Dober saj je zanimiva, če bi potrebovala kaj bi jo še enkrat prebrala.

7.10. Priloga 10: Intervju z učencem F83

1. Katere knjige rad bereš (vrsta knjige, tema)?

Kakšne starejše, od Bevka pa Cankarja.

2. Kako se pa odločiš da boš neko knjigo prebrala? Kako se odločiš katero boš izbrala? Ali raje bereš slovenske ali tuje avtorje?

Nikoli ne pogledam o čem se gre, pustim se presenetit.

3. A kdaj vprašaš kakšnega od svojih prijateljev, ali pa vidiš na spletu neko knjigo pa ti je všeč in jo greš iskat v knjižnico?

V knjižnico grem, le mi je kaj všeč vzamem.

4. Ali kdaj izbiraš knjige glede na tvoje počutje ali pa razpoloženje?

Ja včasih, če se počutim slabše vzamem knjigo temu primerno.

5. Ali se kdaj zatečeš k iskanju neke pomoči v knjige?

Ne.

6. Kako se branja takšnih knjig sploh lotite?

Najprej si preberem kakšno krajšo obnovo, da vidi o čem se sploh gre.

7. Si kdaj kakšne stvari izpisujete (neke verze, neke pomembne besede ali pa nekaj kar ti je všeč/ se te dotakne)?

Ne, razen če je za šolo.

8. A vam v primeru da se v knjigi najdete branje nje pomaga ali stvari poslabša?

Pomaga, najdem nek odgovor.

9. Kako ste se počutili ob branju knjige *Gremo mi v tri krasne*?

Videl sem kakšne imajo tudi drugi težave.

10. Vam je katera zgodba od teh mladih bila še posebej blizu?

Ne, niti ne.

11. Ali se tudi sami znajdete v kakšni podobni situaciji, kot so se ti mladi? Kdaj?

Ne, vsaj za enkrat še ne.

12. Ali se lahko poistovetite z glavnima književnima junakoma (fantje s Urošem, dekleta z Valentno)?

Mogoče, razumem njegovo stisko ampak se ne morem isto poistovetiti. Uroš se tudi sam ne zaveda čisto kaj je narobe ampak nekako najde pomoč.

13. Kako pa razumete odnos mladih do staršev v knjigi?

Zdi se mi realen, ne zaupajo si ravno.

14. A vam je točno ta knjiga pomagala odgovoriti na nekakšno vprašanje ali pa vam rešila kakšno stisko?

Ne.

15. A bi komu priporočali branje te knjige?

Mogoče komu, ki ima enake težave.

16. A bi nekomu ki ima nek problem, ki vi vidite priporočala branje te knjige?

Ja, mogoče bi mu pomagala.

17. In misliš da če bi vi imeli takšen problem bi našla svoj odgovor v tej knjigi?

Ja.

18. Kakšen vpliv je knjiga na splošno na vas pustila?

Ni pustila nekega velikega vpliva.

7.11. Priloga 11: Intervju z učencem 8F4

1. Katere knjige rad bereš (vrsta knjige, tema)?

Zgodovinske, mladinske.

2. Kako se pa odločiš da boš neko knjigo prebrala? Kako se odločiš katero boš izbrala? Ali raje bereš slovenske ali tuje avtorje?

Ali jo opazim v knjižnici, včasih celo malo po googlam in pogledam kakšne ocene ima od ljudi, ki so jo že prebrali.

3. A kdaj vprašaš kakšnega od svojih prijateljev, ali pa vidiš na spletu neko knjigo pa ti je všeč in jo greš iskat v knjižnico?

Odvisno, če ima moj prijatelj rad enake knjige kot jaz potem ja.

4. Ali kdaj izbiraš knjige glede na tvoje počutje ali pa razpoloženje?

Ne.

5. Ali se kdaj zatečeš k iskanju neke pomoči v knjige?

Ne.

6. Kako se branja takšnih knjig sploh lotite?

Preberem počasi, ko preberem poglavje si v mislih rečem kaj je bilo sporočilo tega poglavja.

7. Si kdaj kakšne stvari izpisujete (neke verze, neke pomembne besede ali pa nekaj kar ti je všeč/ se te dotakne)?

Če je za kakšno tekmovanje potem ja, drugače pa samo berem.

8. A vam v primeru da se v knjigi najdete branje nje pomaga ali stvari poslabša?

Pomaga, urim besedni zaklad.

9. Kako ste se počutili ob branju knjige *Gremo mi v tri krasne*?

Počutil sem se vredno, sporočilo se me je dotaknilo, npr. manj uporabe telefonov, vezanje prijateljstev.

10. Vam je katera zgodba od teh mladih bila še posebej blizu?

Ne.

11. Ali se tudi sami znajdete v kakšni podobni situaciji, kot so se ti mladi? Kdaj?

Ja, v knjigi Avtobus ob treh so bile omenjene tudi ocene, tudi sam dobim kdaj kakšno slabšo oceno in ko bi jo lahko takrat tudi boljše dobil.

12. Ali se lahko poistovetite z glavnima književnima junakoma (fantje s Urošom, dekleta z Valentno)?

Uroš je mlad, delaven tudi rad je na telefonu, tako kot jaz, takrat ko je šel na ta tabor so te stvari za njega odpadle, našel je nove prijatelje.

13. Kako pa razumete odnos mladih do staršev v knjigi?

Nekateri so v boljšem stanju s starši, nekateri so v staršem, Uroš je bil v tistem času v slabšem, ker sta ga starša poslala v kam , tega pa ni bil najbolj vesel, saj bi raje doma igrice igral. Čeprav potem mu je ta kamp spremenil pogled na svet. Podobno je kot v resničnem življenju.

14. A vam je točno ta knjiga pomagala odgovoriti na nekakšno vprašanje ali pa vam rešila kakšno stisko?

Ja, npr. manj uporabe telefona.

15. A bi komu priporočali branje te knjige?

Ja, prijateljem, družini, vsem tistim, ki so preveč na telefonih, da bi malo bolj začeli brat.

16. A bi nekomu ki ima nek problem, ki vi vidite priporočala branje te knjige?

Ja, če bi knjigo dovolj pozorno prebral bi se ga mogoče dotaknila, če ne pa ne.

17. In misliš da če bi vi imeli takšen problem bi našla svoj odgovor v tej knjigi?

Nekatere ja.

18. Kakšen vpliv je knjiga na splošno na vas pustila?

Vredu, veliko odgovorov ima.

7.12. Priloga 12: Intervju z univerzitetnim profesorjem dr. Igorjem Saksida

1. Veljate za enega največjih poznavalcev književnosti v slovenskem prostoru. Kakšno moč imajo po vašem mnenju leposlovne knjige?

Najprej hvala za tako lepo oznako. Sicer nisem prepričan, da veljam ravno za največjega poznavalca književnosti na Slovenskem, vsekakor pa mi je branje kakovostnih besedil v veliko veselje. Ne le to: v veselje mi je predvsem pogovor o prebranem, morda še najbolj z mladimi sogovorniki, zlasti z mojimi študentkami in študenti. To je tudi osrednja moč leposlovja, o kateri me (najbrž) sprašujete: da omogoči **pogovor med bralcem in besedilom in med bralci o besedilu** – zaradi tega pogovora je bralec skupaj s sobralci močnejši, vidi dlje, se sprašuje o samem sebi in o družbi, v kateri živi.

2. Kaj pa konkretneje mladinski roman?

V mladinskem romanu je v zadnjem času veliko provokativnih oz. problemskih oz. tabujskih tem (vsebin). Tovrstni romani skušajo na vso (literarno) moč poudarjati, da odraščanje ni le pesmica »*kdor vesele pesmi poje, gre po svetu lahkih nog*«, ampak dozorevanje prepogosto zaznamujejo tudi stiska, samota, nerazumevanje okolice, občutek drugačnosti, odrinjenosti, krivic. Tak mladinski roman seveda ne spodbuja posnemanja, kot mislijo nekateri šibko pismeni (odrasli) bralci, ki za povrh želijo knjigo še cenzurirati, torej prepovedovati ali vsaj omejevati branje tovrstnih del. Če bomo brali o šibki samopodobi, motnjah hranjenja ali o vojni, nasilju – menda ne bomo tudi sami poskušali v stvarnosti podoživeti tega, o čemer smo brali. Prej narobe: **kritično razmišljanje o problemih odraščanja nam da več moči kot nevednost ali sprenevedanje, da težav in stisk ni.**

3. Kaj vam predstavlja kakovostna mladinska književnost?

Kakovostna mladinska književnost je napisana tako, da **vsakomur omogoča pogovor z besedilom**: mlademu in odraslemu. To pomeni, da pisatelj lahko piše *o najbolj odraslih rečeh*, kot je nekoč zapisal Niko Grafenauer, če jih prikazuje skozi prizmo otroškega oz. mladostniškega doživljanja sveta. Obenem je zavezana etiki, vrednotam, a seveda ob tem ne moralizira, soli pameti in daje nasvete. Predvsem pa ni otroška, posladkana, ponarejena v svoji želji po vzpostavljanju dialoga z bralcem.

4. Lahko med kakovostna mladinska dela uvrstite tudi roman *Gremo mi v tri krasne*? Zakaj?

Seveda, saj roman izraža prav to, o čemer sem pisal prej: mladi bodo v njem videli duhovito, a hkrati resno upodobitev lastnega sveta, željo, pričakovanj in morda tudi strahov najstnikov, za odrasle bralce pa je prav tako zanimiv. Če ga bodo brali, bodo videli, da mladi niso »problematični« že od samega rojstva, ampak da jih take naredi okolje, v katerem živimo. Poglavitne odlike romana so tako **humor, prepričljiva mladostniška perspektiva in osvetlitev vrednot** (narava, sobivanje) – te so povsem drugačne od moderne pilepljenosti na koščke plastike, ki so iz dneva v dan v naših rokah. Tudi v rokah odraslih – zato bi morda tudi oni lahko razmislili, ali niso podobni junakom iz romana.

5. Zagotovo lahko mladinski roman na mlade vpliva na različne načine. Ali bi lahko bil tudi zdravilec?

Vsako leposlovno delo je »zdravilec« ali zdravnik, ki nas ozdravi površnosti v videnju sveta in medsebojnih pogovorih. Zdravilen je roman, kadar se s svojimi študentkami in študenti pogovarjam o sodobnem iskanju identitete, ki je pogosta tema mladinske književnosti. Seveda jim avtor(ica) ne pridiga, kako živeti, ponuja le modele za **razmislek o samem sebi**. Temu v teoriji pravimo razmišljanje oz. kritični bralec, ki ve, da je branje najprej in predvsem *pot k širitvi razprave o življenjskih možnostih*, kot je nekoč zapisala Meta Grosman.

6. Ima to moč tudi roman *Gremo mi v tri krasne*? Zakaj?

Ima jo, in sicer predvsem zato, ker pred bralca ne postavlja ideala človeka iz reklame ali iz resničnostnega šova, torej nekoga, ki je bodisi idealen ali se mu smejimo, ampak govori o življenjskih preizkušnjah in dilemah mladih. Posebej mi je všeč, da je avtorica znala tako odlično ločiti »fantovski« in »dekliski« glas, če smem tako reči – oblikovala je prepričljiva pripovedovalca, ki jima verjamemo.

7. Omenjeni roman Nataše Konc Lorenzutti je bil izbran tudi za letošnje tekmovanje iz slovenščine za Cankarjevo priznanje. Katera merila upoštevate pri izboru knjige?

Prvo merilo je **raznovrstnost** izbranih knjig – če na izbiro gledamo časovno. Izbrali smo že klasična besedila, poezijo, pripovedništvo, dramatiko, teme so bile povezane z domovino, odrasčanjem, uporništvom, vživljanjem v drugega in drugačnega ... Upoštevamo seveda tudi

merilo **kakovosti**, ki ga lahko bolj ali manj objektivno zagotavljajo nagrade in nominacije zanje. Potem je tu še **zahtevnost**. Cankarjevo tekmovanje je namenjeno najboljšim bralkam in bralcem, za najboljše pa naša šola ne naredi dovolj. Tudi najboljši potrebujejo kakovostne bralne izzive, da njihova bralna zmožnost napreduje. Prepričan sem, da se strinjate.

8. Kje je vrednost, da ta roman berejo mladi? Bi branje tega romana priporočali vsem mladim? Zakaj?

Berite ga zato, ker je roman poln čudovitih domislic in zgodbenih preobratov, preberite tudi njegov »prvi del«. Ne veste, kaj bi to bilo? Hm, povprašajte knjižničarko, kje še nastopa ta ali oni junak. Tudi v tem delu boste našli nekaj problemskih tem, ki jih je precej tudi v romanu *Gremo mi v tri krasne*: pisateljica suvereno piše o mladostnikih (gimnazijcih), ki imajo težave z zasvojenostjo (s telefonom), z motnjami hranjenja, napadi panike, nekomunikativnostjo ... Zveni znano? Je književnost ogledalo ali mehka blazina za popoldanski počitek?

9. Bi kaj sporočili mladim bralcem?

Ne bojte se branja, bojte se nebranja. Zakaj? Ker je branje priložnost, da odložite telefone ali ugasnete računalnik, odprete knjigo in si rečete: Ti dve uri branja sta samo zame. Briga me cel svet in vsa socialna omrežja, za vse puhlice in dražljaje – **zaslužim si čas zase!**

7.13. Priloga 13: Intervju s pisateljico Natašo Konc Lorenzutti

1. Veljate za eno najbolj branih sodobnih mladinskih pisateljic. Kakšno moč imajo po vašem mnenju leposlovne knjige?

To, da sem brana avtorica, mi ogromno pomeni. V bralcu namreč vse, kar sem ustvarila na papirju, zaživi. To je po mojem tudi ključni element branja leposlovja. Oživljanje podob. Tisto, kar se dogaja v nas, ko beremo, je nenadomestljiv proces v osebnotnem razvoju. Kdor neha brati, obtiči na mestu.

2. Kaj pa konkretnije mladinski roman?

Ne morem si predstavljati, kaj bi bilo z mano, če bi v svojem življenju preskočila obdobje mladinskih romanov. Neizbrisno so me zaznamovali, pomagali so mi odrasti.

3. Kaj vam predstavlja kakovostna mladinska književnost?

Zelo pomembno vprašanje. Lahko te namreč oblikuje tudi manj kakovostno branje, ki ti kviri jezik, s peskom zasipa tvoje lastne globine in te odvrača od vprašanj, s katerimi se mora srečati vsak mlad človek. Kakovostno čtivo deluje obratno.

4. *Gremo mi v tri krasne* je trenutno zelo brano mladinsko delo med mladimi. Zakaj menite, da je roman tako uspešen?

O tem sem lahko samo sanjala. Čudovito je, da mlade bralce zanima problematika pretirane uporabe digitalnih svetov. Lahko bi že, ko bi videli naslovnico, rekli: »Nočem.« Če tega niso naredili, pomeni, da se ne bojijo soočenja z dejstvi. Vsi, ne samo mladi, smo namreč plen poplave informacij in vab za muhe. Vsak se mora sam soočiti z nevarnostmi in se disciplinirati, da lahko nekaj naredi iz svojega življenja in ne pade v past, iz katere se je težko izviti.

5. Lahko predstavite, kako, zakaj in čemu ste roman sploh napisali? Od kod ideja za vsebino, za Uroša in Valentino in druge literarne like?

Iz zavedanja tega, kar sem povedala v prejšnjem odgovoru.

6. Kje je vrednost, da ta roman berejo mladi? Bi branje tega romana priporočali vsem mladim? Zakaj?

Tudi na to sem že odgovorila, se mi zdi. Če nisem, dopolnite vprašanje.

7. Zagotovo lahko mladinski roman na mlade vpliva na različne načine. Ali bi lahko bil tudi zdravilec?

Tako branje kot pisanje imata zdravilni stranski učinek. Ni pa to bistvo literature. Pride zraven, zagotovo. V vsakem vživetju, tako vživetju pisatelja kot bralca, je nekaj terapevtskega.

8. Ima to moč tudi vaš roman *Gremo mi v tri krasne*? Zakaj?

Upam, vendar to ni njegov namen.

9. Bi kaj sporočili mladim bralcem?

Naj ne nehajo brati. Če bodo brali samo še plehka sporočila in se predajali dražljajem, s katerimi so nenehno bombardirani, bodo postali zlahka vodljiva čreda. Poglejte, kaj se zgodi v svetu, kadar prevladajo hitre, nepreverjene informacije in lahko vsakdo, tudi če je povsem neizobražen in neotesan, objavlja svoja površno skrpana mnenja. Zgodi se medijska vojna, nastajajo nove, nevarne ideologije, ljudje se ne znajo več obnašati, njihovi možgani reagirajo prehitro, tako pride do besednih obračunov, obešanj ljudi na vislice, kar lahko pelje v čisto pravo nasilje. Vse to se preprečuje z branjem, ki je ključni del našega učenja. Ob branju razmišljamo urejeno, zbrano, ob njem se nam oblikujejo trdna stališča, utrjuje se nam sposobnost predstavljanja, vživetja v druge. Ni nadomestila za to. Nobeno drugo učenje nima tako ugodnih učinkov kot branje. In če ste še vedno v skušnjavi, dragi moji bralci, da bi odložili knjigo, ker je brati naporno, vam lahko rečem tole: eno poglavje ali vsaj ena stran na dan je več kot nič. Tudi pol strani je več kot nič. Če ste še vedno v skušnjavi, pomislite name: kaj bom vendar počela do konca svojega življenja, če me boste vi zapustili?

7.14. Priloga 14: Intervju s socialnim pedagogom Rokom Gumzejem

1. Kakšno moč imajo po vašem mnenju leposlovne knjige?

Zgodbe so nam izredno pomembne. V njih se najdemo, od njih se učimo in skozi njih lahko tudi predelujemo lastne stiske in negotovosti. Moč leposlovnih knjig je torej v tem, da nam znajo prikazati nov pogled, nam dajo razumevanje in iz nas izzvati čustva. Smeh, solze, žalost, strah in veselje. Kar čuti junak zgodi, čutimo tudi mi.

2. Kaj pa konkretnije mladinski roman?

Mladinski romani so še posebej pomembni, ravno zaradi svoje ciljne publike. Mladostniška leta so leta velikih sprememb, močnih doživljanj, prvih ljubezni, razočaranj in iskanja svoje identitete. V teh letih je vsakršen »vodnik« kako navigirati ta čas lahko izredno dobrodošel. Junaki teh zgodb namreč postanejo vzorniki mladostnikov in posledično njihovi učitelji in ideali. Če v mladostništvu beremo dobre mladostniške knjige, bomo od njih odnesli tudi dobre bazične vrednote.

3. *Gremo mi v tri krasne* je trenutno zelo brano mladinsko delo med mladimi. Zakaj menite, da je roman tako uspešen?

Roman se dotika izjemno aktualnih tem, kot je duševno zdravje mladih in prekomerna uporaba digitalnih naprav. Še posebej uporaba digitalnih naprav je danes pogosto področje, ki v domačih okoljih povzroči marsikateri prepir. Starši digitalni svet le stežka dohajajo, mladi pa v njem preživljajo vedno več časa. Brati knjigo, ki do uporabe naprav daje razumevajoč, a obenem uravnotežen pogled je za mlade lahko osvežilen in jih posledično tudi bolj pritegne.

Vse to pa roman naredi ravno skozi oči mladostnikov, ki danes ta svet doživljajo in to je mladim bralec pomembno. Roman se oddaljuje stran od, kot bi to rekli današnji mladi, »boomerskega« pogleda na njihova življenjska področja in nas postavi v čevlje Valentine in Uroša, s katerima se bralci lahko hitro povežejo.

Odločitev, da knjigo beremo kot dnevniški zapis, naredi glavna junaka tudi bolj ranljiva in odkrita. Branje njunih misli nas pogosto spomni na stiske, ki jih tudi sami doživljamo, a jih le s težavo izražamo.

4. Mladi se žal pogosto srečujejo s stiskami, ki so predstavljene v romanu *Gremo mi v tri krasne*. Kaj lahko mladi naredijo, da jih preprečijo? Kje vse lahko mladi poiščejo pomoč, ko spoznajo težave?

Res je. Pri tem vprašanju bi si izposodil eno anekdoto iz naših mladinskih delavnic, ki jih organiziramo za mlade, ki obiskujejo naš center Logout.

Imeli smo delavnico, kjer smo anonimno zaključevali nedokončane stavke in potem glasovali s katerim odgovorom se najbolj strinjamo. Stavek »Mladi bi morali večkrat...« so na skupini mladostniki množično potem zaključili s »...povedati, kaj jih actually muči.« Nato je sledila eno urna debata o stiskah, ki jih imajo, a jih ne upajo povedati. Niti staršem, niti prijateljem, nobenemu. Stiske potem ostanejo nenaslovljene in se obrnejo navznoter.

Zato je pomembno, da mladi govorijo o tem kaj se v njih dogaja. Kaj jih straši? Kaj jih stresira? Kako dojemajo sebe? Pogovor je izjemno zdravilo za naše duševne stiske in moramo se ga posluževati. Je pa seveda res, da je to odvisno tudi od okolja, kjer to lahko izražamo. Odgovornost je torej tudi na nas, starših, učiteljih, starejših, da smo jim vzor tudi z naslavljanju svojih notranjih stisk in obenem upora, ko jo sami potrebujejo.

In eno takšno varno okolje je lahko tudi knjiga, kjer lahko razmišljamo in doživljamo lastne stiske, skozi stiske junakov v knjigi.

Če se sami znajdemo v stiski je pomembno, da jo torej z nekom podelimo. Pogovor s starši, z najljubšo učiteljico, s prijatelji. Lahko tudi klic na TOM telefon ali vprašanje na forumu »To sem jaz« za mlade. Če se pa znajdejo v stiski glede rabe digitalnih naprav, pa so na našem Centru pomoči pri prekomerni rabi interneta Logout vedno dobrodošli.

5. Mladi bralci se ob branju pogosto poistovetijo z literarnimi liki. Kakšno vrednost ima potemtakem branje take književnosti za mlade?

Izredno pomembnost. Kot sem že opisal pri prejšnjem vprašanju, so junaki za mlade vzorniki. Njihovo doživljanje sveta čutijo tudi bralci. Od njih se učijo, se z njimi strinjajo ali ne strinjajo ter od njih dobijo vpogled tudi v druga življenja, katera sami mogoče ne živijo. Pri tem se

spomnim enega mladostnika, ki je po enem tednu našega Logout tabora izrekel: »Šele zdaj, ko sem spoznal v kakšnih družinah živijo drugi mladostniki iz tabora, se zavedam, da imam doma zelo v redu družino.« Šele, ko je spoznal zgodbo drugje, je imel možnost ceniti zgodbo doma.

6. Ali lahko mladim bralcem zgodba o mladih, ki preživljajo čas na taboru in iščejo rešitve za svoje stiske, pomaga na podoben način, kot če bi bili tudi sami na taboru, ki ga organizirate pri Logout?

Branje zgodbe o taboru in izkušnja na taboru sta seveda dve zelo različni izkušnji. Zgodba nam lahko izzove lastno predelovanje stisk, lahko nam ponudi uteho in razumevanje, lahko nam poda tudi konkretne nasvete kaj storiti, ko se v stiski znajdemo.

A deljena izkušnja bivanja na taboru je seveda veliko bolj intenzivna in predvsem bolj družabniška. Cilj tabora je predvsem to, da se mladi med sabo povežejo, da najdejo prijatelje, da dobijo pozitiven odziv od svojega okolja. Da so sprejeti.

Če je mladostnik sprejet, če se počuti upoštevanega in slišanega, ob tem pa mu okolje daje varnost in ustrezne meje, bo na taboru razcvetel. Pogosto se nam zgodi, da na taboru naredimo večje korake naprej kot pa po enem letu svetovanja.

Osebno izkušnji ne bi primerjal, ampak bi ju povezal. Kar knjiga v meni sproži in kar ob njej začutim, lahko na taboru potem osebno izkusim in predelam v okolju, ne samo v sebi.

7. Kot pisec spremne besede zagotovo dobro poznate roman *Gremo mi v tri krasne*. Kje je vrednost, da ga berejo mladi? Bi branje tega romana priporočali vsem mladim? Zakaj?

Branje bi kar na splošno predlagal mladim. Uporaba digitalne tehnologije nas navaja, da je mora zadovoljstvo priti takoj. Branje pa nas uči potrpljenja in vztrajanja, trenira naše jezikovne sposobnosti in domišljijo. To ne pomeni, da digitalni svet ne ponuja prednosti, a vseeno moramo do njega pristopati uravnoteženo.

Vrednost branja romana *Gremo mi v tri krasne* vidim predvsem v tem, da se duševne stiske mladih obravnavajo v literaturi, ki je njim blizu, skozi teme, ki jo njim blizu. Mladi lahko skozi

roman tudi spoznajo delo, ki strokovnjaki na področju duševnega zdravja opravljajo. Na ta način se ta »misterioznost« dela z duševnimi stiskami v očeh bralcev lahko tudi bolj normalizira in so s tem bolj pripravljeni poiskati pomoč, če se znajdejo v stiski.

8. Zagotovo lahko mladinski roman na mlade vpliva na različne načine. Ali bi lahko bil tudi zdravilec?

Naše branje in doživljanje romana je unikatna izkušnja, ki lahko enim daje uvid v naslavljanje lastnih stisk, drugim je mogoče branje zgolj sprostitev, spet tretjim le obvezno čtivo za domače branje. To je tudi čar knjig, da jih lahko vsak od nas doživi kakor sam želi. Nekaterim je lahko tudi zdravilec. A pri tem se moramo zavedati, da svoje stiske na koncu dneva naslavljam o mi sami. Od nas je odvisno kaj bomo od teksta vzeli, kaj bomo tudi po branju pri sebi premlevali. So nam pa vsebine iz okolja seveda lahko v veliko oporo in pomoč.

9. Ima to moč tudi roman *Gremo mi v tri krasne*? Zakaj?

Seveda. Tudi sam sem že dobil epoštna sporočila bralcev, ki so bili nad knjigo navdušeni in so izrazili, da so se v mnogih stiskah Valentine in Uroša našli. Razloge zakaj jih je knjiga tako nagovorila, sem opisal že pri prejšnjih vprašanjih.

10. Bi kaj sporočili mladim bralcem?

Berite čim več. In razmišljate o prebranem. Tudi, če se z napisanim ne strinjate. Kaj vas od zgodbe odvrča? Kaj vas nagovori, kaj vas ne nagovori? Kje vidite sebe v zgodbi in kje opazite razlike v svojem dojemanju sveta okoli sebe in kako ga dojema junak zgodbe?

Zgodbe so nam pomembne. Tudi sami sebi govorimo zgodbo o tem kdo smo. Če pa preberemo še kakšno drugo, pa bo tudi naša posledično boljša.